

WYROK SĄDU (szósta izba w składzie powiększonym)

z dnia 16 czerwca 2011 r.*

W sprawie T-186/06

Solvay SA, z siedzibą w Brukseli (Belgia), reprezentowana początkowo przez adwokatów O.W. Brouwera i D. Mesa oraz przez M. O'Regana i A. Villette, solicitors, a następnie przez adwokatów O. W. Brouwera i A. Stoffera oraz przez M. O'Regana i A. Villette,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej początkowo przez F. Arbaulta, a następnie przez V. Di Bucciego oraz V. Bottkę, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez M. Gray, barrister,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, po pierwsze, wniosek o stwierdzenie częściowej nieważności decyzji Komisji C (2006) 1766 wersja ostateczna z dnia 3 maja 2006 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 81 [WE] i art. 53 [p]orozumienia o EOG (sprawa COMP/F/38.620 – Nadtlenek wodoru i nadboran sodu) i po drugie, wniosek o uchylenie grzywny nałożonej na skarżącą lub obniżenie jej kwoty,

* Język postępowania: angielski.

SĄD (szósta izba w składzie powiększonym),

w składzie: V. Vadapalas (sprawozdawca), pełniący funkcję prezesa, A. Dittrich i L. Truchot, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- ¹ Skarżąca, Solvay SA, jest spółką prawa belgijskiego, która w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych niniejszej sprawy produkowała między innymi nadtlenek wodoru (zwany dalej „NW”) i nadboran sodu (zwany dalej „NBS”).
- ² W dniu 7 maja 2002 r. skarżąca przejęła w 100% kontrolę nad spółką Ausimont SpA (obecnie Solvay Solexis SpA), w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych niniejszej sprawy kontrolowaną w 100% przez Montedison SpA (obecnie Edison SpA).

- 3 W listopadzie 2002 r. Degussa AG powiadomiła Komisję Wspólnot Europejskich o istnieniu kartelu na rynkach NW i NBS i wystąpiła o zastosowanie komunikatu Komisji w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy”).
- 4 Degussa przedstawiła Komisji konkretne dowody, które umożliwiły tej ostatniej przeprowadzenie w dniach 25 i 26 marca 2003 r. kontroli w lokalach trzech przedsiębiorstw, w tym w lokalach skarżącej.
- 5 W następstwie tych kontroli szereg przedsiębiorstw, wśród nich między innymi EKA Chemicals AB, Arkema SA (dawniej Atofina SA) i skarżąca, wystąpiło o zastosowanie komunikatu w sprawie współpracy i przekazało Komisji dowody dotyczące omawianego kartelu.
- 6 W dniu 26 stycznia 2005 r. Komisja wysłała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów do skarżącej i do pozostałych przedsiębiorstw, których ono dotyczyło.
- 7 Pismami z dnia 29 kwietnia i 27 czerwca 2005 r. skarżąca wystąpiła o umożliwienie jej dostępu, po pierwsze, do nieobjętych klauzulą poufności wersji odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło, a po drugie, do określonych poufnych dokumentów z akt dostarczonych przez Degusę.
- 8 Pismami z dnia 4 maja i 20 lipca 2005 r. Komisja, po pierwsze, odmówiła dostępu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i po drugie, częściowo udostępniła dokumenty dostarczone przez Degusę.

- 9 W następstwie przesłuchania odnośnych przedsiębiorstw, które odbyło się w dniach 28 i 29 czerwca 2005 r., Komisja wydała decyzję C (2006) 1766 wersja ostateczna z dnia 3 maja 2006 r. dotyczącą postępowania na mocy art. 81 [WE] i art. 53 [p]orozumienia o EOG w sprawie przeciwko Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals, Degussa, Edison, FMC Corp., FMC Foret SA, Kemira Oyj, L'Air liquide SA, Chemoxal SA, SNIA SpA, Caffaro Srl, skarżącej, Solvay Solexis, Total SA, Elf Aquitaine SA i Arkema (sprawa COMP/F/38.620 – Nadtlenek wodoru i nadboran sodu) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”), której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. L 353, s. 54). Decyzja ta została doręczona skarżącej pismem z dnia 8 maja 2006 r.

Zaskarżona decyzja

- 10 W zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że jej adresaci uczestniczyli w jednolitym i ciągłym naruszeniu art. 81 WE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG), mającym za przedmiot NW i produkowany przy jego wykorzystaniu NBS (motyw 2 zaskarżonej decyzji).
- 11 Stwierdzone naruszenie polegało głównie na wymianie między konkurentami informacji istotnych z handlowego punktu widzenia oraz poufnych informacji dotyczących rynku i przedsiębiorstw, na ograniczaniu i kontrolowaniu produkcji oraz potencjalnych i faktycznych zdolności produkcyjnych, na podziale udziałów w rynku i klientów, a także na ustalaniu i monitorowaniu przestrzegania docelowych cen.
- 12 W celu obliczenia kwoty grzywnien Komisja zastosowała metodę określoną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywnien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 [EWWiS] (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwanych dalej „wytycznymi”).

- 13 Kwotę podstawową grzywnien Komisja określiła na podstawie wagi i czasu trwania naruszenia, które zostało uznane za bardzo poważne (motyw 457 zaskarżonej decyzji).
- 14 W ramach zróżnicowanego traktowania skarżąca, jako największy podmiot działający na odnośnych rynkach w EOG, została zaliczona do pierwszej kategorii, w odniesieniu do której ustanowiono kwotę wyjściową w wysokości 50 mln EUR (motyw 460 zaskarżonej decyzji).
- 15 W celu zapewnienia skutku odstraszającego, zważywszy na znaczne obroty skarżącej, ta kwota wyjściowa została pomnożona przez współczynnik 1,5 (motyw 463 zaskarżonej decyzji).
- 16 Ponieważ według Komisji skarżąca uczestniczyła w naruszeniu od dnia 31 stycznia 1994 r. do dnia 31 grudnia 2000 r., to znaczy przez okres sześciu lat i jedenastu miesięcy, kwota wyjściowa nałożonej na nią grzywny została powiększona o 65% (motyw 467 zaskarżonej decyzji).
- 17 Ze względu na okoliczności obciążające kwota podstawowa grzywny została powiększona o 50% z tytułu powrotu do naruszenia (motyw 469 zaskarżonej decyzji).
- 18 Komisja uznała, że skarżąca była trzecim przedsiębiorstwem, które spełniło wymogi określone w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy, i z tego względu przyznała jej obniżenie kwoty grzywny o 10% (motywy 501–524 zaskarżonej decyzji).

- ¹⁹ Artykuł 1 lit. m) zaskarżonej decyzji stanowi, że skarżąca naruszyła art. 81 ust. 1 WE i art. 53 porozumienia EOG, uczestnicząc w naruszeniu w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do dnia 31 grudnia 2000 r.
- ²⁰ Ostateczna kwota grzywny nałożonej na skarżącą na mocy art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji wynosi 167,062 mln EUR.

Przebieg postępowania i żądania stron

- ²¹ Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 17 lipca 2006 r. skarżąca wniosła skargę w niniejszej sprawie.
- ²² Ponieważ skład izb Sądu został zmieniony i sędzia sprawozdawca został przydzielony do szóstej izby, po wysłuchaniu stron niniejszą sprawę przydzielono szóstej izbie w składzie powiększonym.
- ²³ W ramach środków organizacji postępowania z dnia 22 lipca 2009 r. i z dnia 6 stycznia 2010 r. Sąd zadał stronom pytania na piśmie, na które udzieliły one odpowiedzi w dniach 15 września 2009 r. i 29 stycznia 2010 r.
- ²⁴ Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd postanowił otworzyć procedurę ustną. Podczas rozprawy w dniu 3 marca 2010 r. wysłuchano wystąpień stron i ich odpowiedzi na pytania przedstawione przez Sąd.

²⁵ Jako że dwóch członków izby nie mogło uczestniczyć w obradach, zgodnie z art. 32 regulaminu obrady Sądu były kontynuowane przez trzech sędziów, których podpisy widnieją pod niniejszym wyrokiem.

²⁶ Skarżąca wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie całkowitej lub częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, w szczególności w zakresie, w jakim Komisja uznała, że uczestniczyła ona w naruszeniu w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r. oraz od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.;
- uchylenie grzywny, która została na nią nałożona, oraz grzywny nałożonej na Solvay Solexis lub znaczne obniżenie ich kwoty;
- obciążenie Komisji kosztami, w tym także tymi związanymi z ustanowieniem gwarancji bankowej dotyczącej zapłaty grzywny.

²⁷ Komisja wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi;
- obciążenie strony skarżącej kosztami.

- 28 W dniu 15 września 2009 r. skarżąca częściowo wycofała swoje drugie żądanie, w zakresie w jakim dotyczyło ono uchylenia grzywny nałożonej na Solvay Solexis lub obniżenia jej kwoty. To cofnięcie zostało potwierdzone na rozprawie, co zostało odnotowane w protokole z rozprawy.

Co do prawa

- 29 Na poparcie swojej skargi skarżąca podnosi pięć zarzutów dotyczących naruszenia prawa i błędnej oceny okoliczności faktycznych, jeżeli chodzi o, po pierwsze, stwierdzenie jej udziału w naruszeniu w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r., po drugie, stwierdzenie jej udziału w naruszeniu w okresie od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r., po trzecie, zastosowanie komunikatu w sprawie współpracy, po czwarte, ustalenie kwoty grzywny i po piąte, odmowę dostępu do pewnych fragmentów akt sprawy.
- 30 Z argumentacji skarżącej wynika, że zarzuty dotyczące czasu trwania jej uczestnictwa w naruszeniu (zarzuty pierwszy i drugi) i dostępu do akt sprawy (zarzut piąty) są podnoszone na poparcie wniosku o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, natomiast zarzuty dotyczące ustalenia kwoty grzywny (zarzut czwarty) i obniżenia jej kwoty na podstawie komunikatu w sprawie współpracy (zarzut trzeci) zostały przywołane na poparcie żądania uchylenia grzywny lub obniżenia jej kwoty.
- 31 Zarzuty te należy zatem zbadać w tej kolejności.

W przedmiocie czasu trwania uczestnictwa skarżącej w naruszeniu

Argumenty stron

- ³² W zarzutach pierwszym i drugim skarżąca podważa stwierdzenie jej uczestnictwa w naruszeniu w początkowym i końcowym okresie istnienia kartelu, które to okresy trwały odpowiednio od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r. oraz od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.

– W przedmiocie okresu od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r.

- ³³ Skarżąca podważa wnioski Komisji dotyczące jej uczestnictwa w naruszeniu między dniem 31 stycznia 1994 r. i sierpnem 1997 r. Wyróżnia ona okres przed majem 1995 r. i okres od maja 1995 r. do sierpnia 1997 r.

- ³⁴ Jeżeli chodzi o okres między dniem 31 stycznia 1994 r. i majem 1995 r., twierdzi ona, że Komisja nie wykazała jej uczestnictwa w jakiegokolwiek rozmowach lub wymianie informacji z konkurentami.

- ³⁵ Po pierwsze, co się tyczy spotkania w Sztokholmie między EKA Chemicals i Kemirą w dniu 31 stycznia 1994 r., które zostało uznane za początek naruszenia, zdaniem skarżącej nie zostało wyraźnie ustalone, że w rzeczywistości miało ono miejsce, ponieważ nie potwierdziła tego Kemira.

- 36 Ponadto notatki poczynione przez EKA Chemicals podczas tego spotkania, odnoszące się do rozmów Kemiry z innymi przedsiębiorstwami, między innymi ze skarżącą, nie dowodzą według tej ostatniej tego, że ich charakter był niezgodny z prawem. Nie potwierdza tego żaden inny dowód, który pozwalałby stwierdzić istnienie związku dwustronnego kartelu między EKA Chemicals i Kamirą na rynku skandynawskim z domniemanym kartelem utworzonym na poziomie europejskim.
- 37 Notatki EKA Chemicals wskazujące na to, że wyniki rozmów z Air Liquide „nie były zbyt dobre” i że rozmowy ze skarżącą „rozwickły się, jeżeli o nie chodzi, w sposób bardziej satysfakcjonujący”, wykazują według skarżącej, że Kemira nie doszła do porozumienia ani z Air Liquide, ani ze skarżącą. Skoro Komisja uznała, że Air Liquide nie uczestniczyła w tym czasie w naruszeniu, powinna dojść do tego samego wniosku w odniesieniu do skarżącej.
- 38 Po drugie, jeżeli chodzi o spotkanie w Göteborgu w dniu 2 listopada 1994 r., jego cel nie był antykonkurencyjny. Zdaniem skarżącej dowody przedstawione przez EKA Chemicals nie potwierdzają tezy Komisji dotyczącej wymiany danych handlowych podczas tego spotkania, a informacje dostarczone przez skarżącą jej zaprzeczają.
- 39 Po trzecie, co się tyczy kontaktów, które rzekomo miały miejsce przy okazji spotkań Europejskiej Rady Przemysłu Chemicznego (European Chemical Industry Council – CEFIC) w dniu 29 kwietnia 1994 r. w Rzymie i w dniu 25 listopada 1994 r. w Zaventem, same oświadczenia Degussy o wymianie „wrażliwych informacji na temat konkurencji” nie mogą według skarżącej wystarczyć, aby wykazać ich niezgodny z prawem charakter.
- 40 Jeżeli chodzi o okres między majem 1995 r. i sierpniem 1997 r., skarżąca przyznaje, że dokonywała wymiany informacji z konkurentami, twierdzi jednak, że wymiana ta nie może być uznana za porozumienie lub uzgodnioną praktykę.

- 41 Sama wola ograniczenia konkurencji nie stanowi według skarżącej naruszenia art. 81 WE. Komisja musiałaby udowodnić istnienie porozumienia, będącego wynikiem wspólnej woli zachowywania się na rynku w określony sposób. Tymczasem każde z wymienionych w zaskarżonej decyzji spotkań, które miały miejsce do sierpnia 1997 r., zakończyło się bez osiągnięcia przez przedsiębiorstwa porozumienia w sprawie jakiegokolwiek antykonkurencyjnego zachowania, jakie miałyby zostać wdrożone.
- 42 Zatem wbrew wymogom wynikającym z orzecznictwa przywołanego w motywie 305 zaskarżonej decyzji Komisja nie wykazała, że przedsiębiorstwa, których decyzja ta dotyczy, porozumiały się w przedmiocie jakiegokolwiek szczególnej linii postępowania ograniczającego konkurencję.
- 43 Komisja nie ustaliła też, że wymiana informacji w rozpatrywanym okresie stanowiła uzgodnioną praktykę.
- 44 Według skarżącej uzgodniona praktyka wymaga, aby konkurenci porozumieli się w sprawie przyjęcia określonego postępowania, aby kontakty między przedsiębiorstwami umożliwiały pozbycie się wszelkich wątpliwości co do ich postępowania wobec siebie i aby miało to wpływ na ich zachowanie na rynku.
- 45 Zdaniem skarżącej orzecznictwo przywołane w motywie 298 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym wymiana informacji w celu przygotowania kartelu może być uznana za uzgodnioną praktykę, ma zastosowanie wyłącznie wówczas, kiedy porozumienie zostało już zawarte i wymiana jest dokonywana w celu umożliwienia jego wykonania. Tymczasem w niniejszym przypadku nie było porozumienia ani uzgodnionej praktyki, które poprzedziłyby rozpatrywaną wymianę informacji.

- 46 Różnice stanowisk uczestników omawianych spotkań były bowiem były na tyle poważne, że ich rzeczywista współpraca nie była możliwa, a zatem – nie mogło dojść do uzgodnionej między nimi praktyki.
- 47 Ponadto charakter wymienianych informacji sprawiał, że nie miały one wpływu na zachowanie konkurentów ani nie ograniczały w istotny sposób niepewności co do zachowania innych przedsiębiorstw na rynku.
- 48 Według skarżącej w omawianym okresie rozmowy koncentrowały się wokół zdolności produkcyjnych i wolumenu sprzedaży różnych dostawców, sposobu rozwiązania problemu nowych zdolności produkcyjnych i podziału dodatkowego popytu. Wymiana informacji dotyczyła wolumenów produkcji i miała służyć wypracowaniu modeli takiego sposobu podziału tych wolumenów, który zapewniałby racjonalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych, nie zaś – podziału rynku. Charakter tych informacji nie umożliwiał przedsiębiorstwom dostosowania ich działań handlowych.
- 49 Ponieważ Komisja nie zbadała, czy wymieniane informacje mogły zostać wykorzystane w celach antykonkurencyjnych, nie mogła stwierdzić istnienia związku przyczynowego między rzekomymi uzgodnionymi praktykami i zachowaniem na rynku.
- 50 Oświadczenie Degussy dotyczące wymiany „wrażliwych informacji na temat konkurencji” nie wystarcza, aby wykazać niezgodny z prawem charakter tej wymiany.
- 51 We wniosku o złagodzenie sankcji i w odpowiedzi z dnia 5 września 2003 r. na skierowane do niej przez Komisję żądanie dostarczenia informacji Degussa wspomniała o kontaktach z konkurentami, które rzekomo miały miejsce na przestrzeni wielu lat,

bez podania jakichkolwiek szczegółów dotyczących treści wymienianych informacji. Do tych oświadczeń, składanych w związku z wnioskiem o złagodzenie sankcji, należy podchodzić z ostrożnością. Wyjaśnienia Degussy są niejasne i mają wątpliwą wartość dowodową, gdyż nie pochodzą z czasu zaistnienia okoliczności faktycznych i nie umożliwiają wskazania konkretnych świadków. Ze względu na to, że nie znajdują potwierdzenia w innych dokumentach w aktach sprawy, nie wystarczają, aby stwierdzić wystąpienie naruszenia.

52 Zdaniem skarżącej sama Degussa nie przyznała, że popełniła naruszenie przed „półową roku 1997”. Degussa jej zdaniem wyjaśniła, że „wyrażenie »wymiana wrażliwych informacji na temat rynku« opisywało typową treść rozmowy między działami sprzedaży konkurencyjnych przedsiębiorstw” i że wyrażenie to „nie oznaczało aktywnych uzgodnień między przedsiębiorstwami co do linii ich postępowania”. Degussa miała dodać, że takie wymiany „miały służyć wyłącznie zwiększeniu zakresu informacji potrzebnych dla przyszłych decyzji przedsiębiorstw”. Miały one zatem na celu wyłącznie stworzenie „klimatu” umożliwiającego podjęcie decyzji w przyszłości.

53 Zdaniem skarżącej te oświadczenia Degussy nie zostały potwierdzone przez inne przedsiębiorstwa. Dokumenty dostarczone przez EKA Chemicals potwierdzają wyłącznie wymianę informacji między nią i Kemirą. Arkema opisała wyłącznie rozmowy dotyczące modelu, który mógłby zostać wykorzystany w celu podziału „zdolności” produkcyjnych, które to rozmowy zakończyły się fiaskiem. Wynika z tego, że nawet na początku 1997 r. producenci nie doszli do porozumienia ani nie zmówili się w sprawie „organizacji rynku na szczeblu europejskim”, pomimo prób podejmowanych w tym zakresie.

54 Ten brak porozumienia lub uzgodnionej praktyki ma według skarżącej potwierdzać, po pierwsze, ówczesne zachowanie Degussy, a w szczególności jej plan „WAR”, mający na celu zwiększenie sprzedaży bez względu na ceny, i po drugie, fiasko rozmów na spotkaniu w Sewilli, w maju 1997 r., o których Degussa i Arkema napisały, że „nastąpił w nich impas” z powodu braku zaufania między producentami. W motywie 164 zaskarżonej decyzji sama Komisja przyznała, że podczas tego spotkania nie doszło

jeszcze do zawarcia żadnego porozumienia, a przedstawiciel skarżącej „wyszedł, trzaskając drzwiami” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie fragmenty pełnej wersji tej decyzji poniżej].

- 55 Bez stwierdzenia istnienia uzgodnień Komisja zdaniem skarżącej nie powinna była domniemywać, że przedsiębiorstwa uwzględniały informacje przekazane im przez inne przedsiębiorstwa. W przeciwieństwie do sytuacji, której dotyczył wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-199/92 P Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I-4287, pkt 161, 162, przedsiębiorstwa, których dotyczy niniejsza sprawa, nie były w stanie dojść do porozumienia w przedmiocie żadnego aspektu ich polityki handlowej i w żadnym wypadku wymieniane informacje nie mogły być uwzględnione w celu wprowadzenia w życie jakiegokolwiek uzgodnionej praktyki.
- 56 Potwierdzeniem braku uzgodnionej praktyki jest zdaniem skarżącej również fakt, że do sierpnia 1997 r. rynek NW był bardzo konkurencyjny. W szczególności ceny NW bardzo zmalały pod koniec 1996 r. i na początku 1997 r., schodząc poniżej poziomu kosztów zmiennych.
- 57 Dowody dostarczone przez szereg przedsiębiorstw w trakcie postępowania administracyjnego dowodzą według skarżącej tego, że w rozpatrywanym okresie rynek był bardzo konkurencyjny. Zdaniem skarżącej ze względu na ten dowód Komisja powinna była dojść do wniosku, że wymiana informacji rzeczywiście miała wpływ na zachowanie przedsiębiorstw na rynku.
- 58 Wreszcie jeżeli chodzi o NBS, żaden dowód nie świadczy o tym, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu przed spotkaniem w Evian-les-Bains w dniu 14 maja 1998 r. Przed tym dniem nie zostało zawarte żadne porozumienie i nie doszło do żadnej wymiany wrażliwych informacji handlowych między producentami.

- 59 Komisja twierdzi, że w sposób wymagany prawem ustaliła, iż od dnia 31 stycznia 1994 r. zachowanie skarżącej podlegało zakazowi przewidzianemu w art. 81 ust. 1 WE.
- 60 Ustaliła ona, że w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r. przedsiębiorstwa, których dotyczy zaskarżona decyzja, wymieniały wrażliwe informacje w konkretnym celu polegającym na wzajemnym przewidywaniu swoich zachowań na rynku, jeżeli chodzi o wolumeny produkcji, ich ewentualne ograniczenie i możliwość zapobieżenia pojawieniu się na rynku nowych zdolności produkcyjnych (motywy 104–170, 304 zaskarżonej decyzji).
- 61 Oświadczenia Degussy świadczą o tym, że w latach dziewięćdziesiątych przedsiębiorstwa te wymieniały „wrażliwe informacje na temat konkurencji”. Według Komisji z opisów dostarczonych przez Degusę wynika, że przekazywane informacje dotyczyły zamierzonych zachowań na rynku, to znaczy „zmian w zakresie wolumenów produkcji i cen” oraz „wchodzenia [na rynek] lub wychodzenia [z niego] konkurentów” (motyw 104 zaskarżonej decyzji).
- 62 Powyższe okoliczności znajdują według Komisji potwierdzenie w dowodach dostarczonych przez EKA Chemicals, która wspomniała, „że dostawcy zmówili się, aby wzajemnie nie wchodzić na swoje rynki”. EKA Chemicals stworzyła wykaz spotkań, które jej zdaniem miały znamiona zмовy. Notatki poczynione przez EKA Chemicals w trakcie dwustronnego spotkania z Kemirą w Sztokholmie w dniu 31 stycznia 1994 r. dotyczą rozmów między innymi ze skarżącą. Z treści tych informacji jasno zdaniem Komisji wynika, że producenci kontrolowali wzajemnie zachowanie swoich konkurentów i że w tym kontekście Air Liquide była niezdyscyplinowana, podczas gdy skarżąca spełniała oczekiwania innych przedsiębiorstw. EKA Chemicals wspomniała też o dwustronnym spotkaniu, jakie odbyło się między nią i skarżącą w Göteborgu w dniu 2 listopada 1994 r. (motywy 106–108, 111 zaskarżonej decyzji).

- 63 Wbrew twierdzeniom skarżącej Kemira nie zaprzeczyła, że uczestniczyła w spotkaniu z EKA Chemicals w dniu 31 stycznia 1994 r., lecz przeciwnie, przyznała, że poczynawszy od tego dnia uczestniczyła w naruszeniu. Ponieważ przedmiot tego spotkania był niezgodny z prawem, według Komisji oczywistym było, że negocjacje z innymi konkurentami, między innymi ze skarżącą, zrelacjonowane w notatkach poczynionych przez EKA Chemicals również były sprzeczne z prawem.
- 64 Zdaniem Komisji skarżąca niesłusznie utrzymuje, że nie istnieje żaden dowód na niezgodny z prawem charakter jej spotkania z EKA Chemicals, które odbyło się w dniu 2 listopada 1994 r. w Göteborgu. Z informacji dostarczonych przez EKA Chemicals wynika bowiem, że w trakcie tego spotkania doszło do wymiany informacji handlowych (motyw 113 zaskarżonej decyzji).
- 65 Degussa wskazała, że wymiana „wrażliwych informacji na temat konkurencji” miała również miejsce przy okazji CEFIC w dniu 29 kwietnia 1994 r. w Rzymie i w dniu 25 listopada 1994 r. w Zaventem (motyw 114 zaskarżonej decyzji).
- 66 Te okoliczności znajdują potwierdzenie w udzielonych przez Arkemę wyjaśnieniach, zgodnie z którymi w kwietniu lub w czerwcu 1995 r. skarżąca wzięła udział w rozmowach na temat „tendencji i nowych podmiotów na rynku”, w ramach których „Degussa i [skarżąca] wyraziły życzenie, aby pozycja na rynku odpowiednio każdej z nich pozostała tak stabilna, jak to możliwe”, a „model podziału między producentów [był] omawiany bez wątpienia poczynawszy od 1994–1995 r.” (motywy 115, 116 zaskarżonej decyzji).
- 67 Ponadto według Komisji skarżąca przyznała w swojej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że miała kontakty z konkurentami i dzieliła się informacjami na temat rynku poczynawszy od maja 1995 r.

- ⁶⁸ Kontakty te, mające miejsce w początkowym okresie trwania kartelu, według Komisji miały na celu ograniczenie konkurencji i służyły zawarciu porozumienia w sprawie cen i podziału rynków, podlegały zakazowi przewidzianemu w art. 81 ust. 1 WE (motyw 305 zaskarżonej decyzji). Mogą one być uważane za stanowiące część jednego tajnego planu.
- ⁶⁹ Komisja przyznaje, że nie zostało zawarte żadne „stanowcze” porozumienie w sprawie modelu podziału rynków, omawianego w Mediolanie, w dniu 31 października 1995 r., i w Sewilli, w maju 1997 r., ale uważa, że okoliczność, iż taki model został zaproponowany i przedyskutowany, wystarcza, aby uzasadnić stwierdzenie wystąpienia naruszenia art. 81 ust. 1 WE.
- ⁷⁰ Według Komisji sama okoliczność, że w rozpatrywanym okresie miały miejsce rozmowy dotyczące wolumenów, cen i modeli podziału klientów dowodzi wspólnej woli ograniczenia konkurencji. Wbrew twierdzeniom skarżącej istniał nie tylko „sam zamiar”, lecz wspólny plan, którego celem było doprowadzenie do zawarcia porozumienia, wpływający na ich zachowanie na rynku.
- ⁷¹ Tytułem posiłkowym Komisja wskazuje, że zachowanie konkurentów w rozpatrywanym okresie stanowiło uzgodnioną praktykę w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE. Mogło być zatem uznane za podlegające zakazowi z art. 81 ust. 1 WE, nawet jeśli nie osiągnęło etapu, „na którym można uznać porozumienie [w ścisłym tego słowa znaczeniu] za zawarte” (motyw 309 zaskarżonej decyzji).

⁷² W tym okresie konkurenci wymieniali bowiem informacje dotyczące wolumenu sprzedaży, cen i klientów, których to informacji charakter umożliwiał im dostosowanie ich zachowania na rynku (motyw 308 zaskarżonej decyzji, a także jej motywy 120, 127, 144).

⁷³ Zdaniem Komisji wymieniane informacje były wystarczające, aby ograniczyć niepewność co do zachowania konkurentów na rynku. Skarżąca sama przyznała, że począwszy od maja 1995 r. dzieliła się ze swoimi konkurentami poufnymi informacjami, i oświadczyła, że „uczestnicy przeanalizowali możliwe sposoby poprawienia sytuacji na rynku i przewidzenia wzrostu zdolności produkcyjnych na rynku”, przy czym chodziło o „ustalenie, czy istniała możliwość dojścia do porozumienia” (pkt 130, 133 odpowiedzi skarżącej na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i motyw 317–319 zaskarżonej decyzji). To oświadczenie potwierdza według Komisji, że omawiana wymiana informacji powodowała skutek w postaci umożliwienia konkurentom dostosowania swoich zachowań na rynku. Ponadto wymiana ta miała w przekonaniu Komisji służyć „przygotowaniu gruntu” dla podwyższenia cen i dla praktyk polegających na podziale rynku.

⁷⁴ Wobec tego zdaniem Komisji wskazany w zaskarżonej decyzji zbiór poszlak rozpatrywany jako całość spełnia wymogi w zakresie precyzji i spójności wystarczających, aby uzasadnić silne przekonanie, że skarżąca dopuściła się naruszenia począwszy od dnia 31 stycznia 1994 r.

– W przedmiocie okresu od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.

⁷⁵ Skarżąca twierdzi, iż Komisja naruszyła prawo i popełniła błędy w ocenie, stwierdzając, że kartel działał nadal po dniu 18 maja 2000 r.

- 76 Po pierwsze, według skarżącej Komisja nie wykazała, że na spotkaniu w Turku w dniu 18 maja 2000 r. uczestnicy postanowili kontynuować realizację porozumienia lub uzgodnionej praktyki.
- 77 Skarżąca uważa, że Komisja oparła się wyłącznie na dowodzie pochodzącym od Arkemy, który był nieprzesądzający i nie został poparty innymi dowodami. Wyjaśnienia Arkemy są zdaniem skarżącej wewnętrznie sprzeczne, ponieważ równocześnie twierdzi ona, iż omawiane spotkanie było „okazją dla niektórych producentów, aby pokazać, że czasy się zmieniły” i „zasygnalizować zaprzestanie współpracy”. Jej twierdzenie na temat „konsensusu” osiągniętego podczas tego spotkania zostało zanegowane przez inne przedsiębiorstwa.
- 78 Przed spotkaniem w dniu 18 maja 2000 r., podczas dwustronnego spotkania w Krefeld, skarżąca, jak twierdzi, powiadomiła Degussę, że nie była dłużej zainteresowana kartelem. Komisja błędnie wskazała, że spotkanie w Krefeld nastąpiło po spotkaniu w Turku.
- 79 Jeżeli chodzi o dwustronny kontakt pomiędzy nią i FMC Foret pod koniec 2000 r., to według skarżącej ów jednorazowy kontakt, dotyczący NBS, nie mógł stanowić kontynuacji kartelu dotyczącego NW. Jeżeli chodzi o NBS kartel został już zakończony, a co się tyczy NW, FMC Foret zaprzestała udziału w kartelu pod koniec 1999 r.
- 80 Po drugie, Komisja niesłusznie oparła się na domniemaniu dotyczącym kontynuacji skutków kartelu po maju 2000 r. Aby ustalić, że porozumienie, które zostało zakończone, nadal wywierało skutki, Komisja powinna była wykazać jego wpływ na ceny.

- ⁸¹ Zdaniem skarżącej Komisja pominęła między innymi dowody świadczące o tym, że po maju 2000 r. rynek był konkurencyjny. Jeżeli chodzi o zmiany cen, Komisja oparła się wyłącznie na dokumencie Arkemy, z którego wynikało, że jej średnie ceny pozostawały stosunkowo stabilne przez cały 2000 r. Tymczasem inne dokumenty Arkemy wskazują na to, że w 2000 r. jej ceny w Unii Europejskiej zmalały i że średnia cena nie była obliczona wyłącznie na podstawie sprzedaży w EOG. Ponadto nawet przy założeniu, że ceny pozostawały stabilne, można to wyjaśnić znacznym wzrostem popytu i podwyższeniem kosztów.
- ⁸² W zakresie, w jakim Komisja uznała, że skarżąca nie odstąpiła w sposób wyraźny od kartelu po dniu 18 maja 2000 r., instytucja ta pominęła według skarżącej okoliczność, że kartel wówczas „załamał się”, i tym samym odwróciła ciężar dowodu, naruszając zasadę domniemania niewinności.
- ⁸³ Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej, powołując się między innymi na argumenty przedstawione w motywach 355–360 zaskarżonej decyzji.

Ocena Sądu

- ⁸⁴ Zgodnie z art. 81 ust. 1 WE niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku.

- ⁸⁵ Dla istnienia porozumienia w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE wystarczy, aby dane przedsiębiorstwa wyraziły wspólną wolę postępowania na rynku w określony sposób (wyroki Sądu: z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie T-7/89 Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. s. II-1711, pkt 256; z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-9/99 HFB Holding i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1487, pkt 199).
- ⁸⁶ Można uważać, że porozumienie w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE jest zawarte, jeżeli istnieje zgodność woli co do samej zasady ograniczenia konkurencji, nawet jeżeli konkretne elementy planowanego ograniczenia stanowią jeszcze przedmiot negocjacji (zob. podobnie ww. w pkt 85 wyrok w sprawie HFB Holding i in. przeciwko Komisji, pkt 151–157, 206).
- ⁸⁷ Pojęcie uzgodnionej praktyki oznacza pewien rodzaj koordynacji pomiędzy przedsiębiorstwami, która wprawdzie nie prowadzi jeszcze do zawarcia umowy we właściwym tego słowa znaczeniu, lecz pozwala świadomie zastąpić konkurencję i związane z nią ryzyko praktyczną współpracą przedsiębiorstw (wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie Komisja przeciwko Anic Participazioni, C-49/92 P, Rec. s. I-4125, pkt 115; ww. w pkt 55 wyrok w sprawie Hüls przeciwko Komisji, pkt 158).
- ⁸⁸ W tym względzie art. 81 ust. 1 WE stoi na przeszkodzie wszelkim kontaktom między podmiotami gospodarczymi, tak bezpośrednim, jak i pośrednim, mogącym wywrzeć wpływ na postępowanie aktualnego lub potencjalnego konkurenta na rynku bądź ujawnić temu konkurentowi zachowanie, które dane przedsiębiorstwo postanowiło lub planuje realizować na rynku, jeżeli celem lub skutkiem tych kontaktów jest ograniczenie konkurencji (zob. podobnie ww. w pkt 87 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Participazioni, pkt 116, 117).

- ⁸⁹ Fakt przekazania swoim konkurentom informacji w celu przygotowania antykonkurencyjnego porozumienia wystarczy, aby dowieść istnienia uzgodnionej praktyki w rozumieniu art. 81 WE (wyroki Sądu: z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-148/89 Tréfilunion przeciwko Komisji, Rec. s. II-1063, pkt 82; z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie T-53/03 BPB przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1333, pkt 178).
- ⁹⁰ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcia porozumienia i uzgodnionej praktyki w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE oznaczają formy zмовы mające taki sam charakter i różniące się od siebie jedynie intensywnością i formami, w których się ujawniają (ww. w pkt 87 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 131, 132; ww. w pkt 85 wyrok w sprawie HFB Holding i in. przeciwko Komisji, pkt 190).
- ⁹¹ W wypadku złożonego naruszenia, w którym uczestniczyło przez szereg lat wielu producentów mających na celu wspólną regulację rynku, nie można wymagać od Komisji, by precyzyjnie zakwalifikowała naruszenie jako porozumienie lub uzgodnioną praktykę, skoro i tak obie formy naruszenia są przewidziane w art. 81 WE (zob. podobnie ww. w pkt 87 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 111–114; wyrok Sądu z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawach połączonych od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 i T-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-931, pkt 696).
- ⁹² Podwójne zakwalifikowanie naruszenia jako porozumienia „lub” uzgodnionej praktyki należy rozumieć jako oznaczające złożoną całość obejmującą okoliczności faktyczne, z których jedne zostały zakwalifikowane jako porozumienie, a inne jako uzgodniona praktyka w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE, który nie przewiduje szczególnej kwalifikacji dla tego typu złożonego naruszenia (ww. w pkt 85 wyroki: w sprawie Hercules Chemicals przeciwko Komisji, pkt 264; w sprawie HFB Holdings i in. przeciwko Komisji, pkt 187).

- 93 Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodu naruszenia, należy przypomnieć, że Komisja powinna ustalić dowody, które mogą wykazać w sposób wymagany prawem istnienie okoliczności stanowiących naruszenie art. 81 ust. 1 WE (wyrok Trybunału z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie C-185/95 P Baustahlgewebe przeciwko Komisji, Rec. s. I-8417, pkt 58).
- 94 W tym względzie musi ona przedstawić szczegółowe i spójne dowody (zob. wyrok Sądu z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-62/98 Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. s. II-2707, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 95 Jednak nie każdy z dowodów dostarczonych przez Komisję musi koniecznie odpowiadać tym kryteriom w odniesieniu do każdego elementu naruszenia. Wystarczy, żeby zbiór poszlak przywołanych przez tę instytucję oceniany globalnie odpowiadał temu wymogowi. (zob. wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2501, pkt 180 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 96 Poszlaki przywołane w decyzji przez Komisję w celu dowiedzenia dopuszczenia się przez przedsiębiorstwo naruszenia art. 81 ust. 1 WE winny być oceniane nie odrębnie, ale jako całość (zob. ww. w pkt 89 wyrok w sprawie BPB przeciwko Komisji, pkt 185 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 97 Należy również mieć na uwadze okoliczność, że działania antykonkurencyjne są dokonywane potajemnie i wobec tego w większości przypadków istnienie praktyki lub porozumienia antykonkurencyjnego musi być wywnioskowane na podstawie szeregu zbieżnych okoliczności oraz poszlak, które, rozpatrywane łącznie, mogą stanowić, w braku innego możliwego wytłumaczenia, dowód naruszenia reguł konkurencji (zob. podobnie wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 55–57).

- ⁹⁸ Co się tyczy zakresu kontroli sądowej, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w przypadku gdy do Sądu wpływa skarga o stwierdzenie nieważności decyzji wydanej na podstawie art. 81 ust. 1 WE, powinien on zasadniczo dokonać całościowej kontroli tego, czy spełnione są przesłanki zastosowania art. 81 ust. 1 WE (wyrok Sądu z dnia 26 października 2000 r. w sprawie T-41/06 Bayer przeciwko Komisji, Rec. s. II-3383, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).
- ⁹⁹ Wątpliwości sądu powinny być rozpatrywane na korzyść przedsiębiorstwa będącego adresatem decyzji stwierdzającej naruszenie, zgodnie z zasadą domniemania niewinności, która, jako ogólna zasada prawa Unii, znajduje zastosowanie w szczególności w postępowaniach w sprawie naruszenia zasad konkurencji dotyczących przedsiębiorstw i mogących doprowadzić do nałożenia grzywny lub okresowej kary pieniężnej (ww. w pkt 55 wyrok w sprawie Hüls przeciwko Komisji, pkt 149, 150; wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawach połączonych T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP i T-61/02 OP Dresdner Bank i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3567, pkt 60, 61).
- ¹⁰⁰ W świetle powyższych rozważań należy zbadać, czy w niniejszym przypadku Komisja ustaliła w wymagany prawem sposób, że zachowanie skarżącej w spornych okresach stanowiło naruszenie art. 81 ust. 1 WE.
- W przedmiocie okresu od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r.
- ¹⁰¹ Skarżąca podnosi w istocie, że Komisja popełniła błąd w ocenie okoliczności faktycznych, jako początek naruszenia wskazując dzień 31 stycznia 1994 r. Skarżąca twierdzi, że nie zostało ustalone, iż przed majem 1995 r. brała ona udział w jakichkolwiek kontaktach z konkurentami, które mogłyby naruszać art. 81 ust. 1 WE.

¹⁰² Z motywów 104–114 i 351 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja przyjęła dzień 31 stycznia 1994 r. jako początek uczestnictwa skarżącej w naruszeniu na podstawie oświadczeń Degussy złożonych w ramach jej wniosku o zwolnienie z grzywny, potwierdzonych dowodami w postaci dokumentów pochodzącymi od EKA Chemicals i oświadczeniami Arkemy.

¹⁰³ Przede wszystkim Komisja wskazała, że – zgodnie z oświadczeniami Degussyna – na przestrzeni lat dziewięćdziesiątych konkurenci coraz częściej wymieniali „wrażliwe informacje na temat konkurencji”. Według tych oświadczeń „[wyrażenie] »wymiana informacji na temat rynku« oddawało typową treść rozmów między zespołami handlowymi konkurencyjnych przedsiębiorstw”. Komisja dodała, że według tych samych oświadczeń „przekazywane ustnie informacje dotyczyły zmian wolumenów i cen, zachowania konkurentów i klientów na rynku, wejścia na rynek konkurentów lub ich wyjścia z rynku, zmian zdolności produkcyjnych, innowacji w zakresie produktów z punktu widzenia podaży i popytu oraz innych podobnych kwestii” (motyw 104 zaskarżonej decyzji). Według Degussy konkurenci podjęli takie rozmowy między innymi w celu określenia i zbadania udziałów w rynku konkurentów i dostarczenia informacji na temat zachowania klientów (motyw 105 zaskarżonej decyzji).

¹⁰⁴ Następnie, jeżeli chodzi o dokładną datę rozpoczęcia naruszenia, Komisja wskazała, że pierwszy dowód potwierdzający oświadczenia Degussy, odnoszący się między innymi do skarżącej, dotyczył spotkania między EKA Chemicals i Kemirą w dniu 31 stycznia 1994 r. w Sztokholmie, oraz spotkania w tym samym dniu między Degussą i EKA Chemicals. Zdaniem Komisji dowód ten wskazuje, że „EKA [Chemicals], Kemira, Degussa i [skarżąca] uczestniczyły w zachowaniu mającym znamiona zmowy co najmniej od początku 1994 r.” (motywy 106–108, 351 zaskarżonej decyzji).

- 105 Wreszcie Komisja wskazała na istnienie innych niezgodnych z prawem kontaktów w 1994 r. i w 1995 r., o których doniosły EKA Chemicals (motywy 110, 111 zaskarżonej decyzji), Degussa (motyw 114) i Arkema (motyw 115 zaskarżonej decyzji).
- 106 W tym względzie należy przede wszystkim wskazać, że oświadczenia Degussy, których treść skarżąca kwestionuje, nie mogą same w sobie stanowić wystarczającego dowodu na uczestniczenie skarżącej w naruszeniu.
- 107 Zgodnie z orzecznictwem Sądu złożone przez przedsiębiorstwo obwiniane o udział w kartelu oświadczenie, którego prawdziwość jest kwestionowana przez inne przedsiębiorstwa obwiniane o udział w kartelu, nie może być uważane za stanowiące wystarczający dowód istnienia naruszenia popełnionego przez te ostatnie, jeżeli nie jest poparte innymi dowodami (ww. w pkt 95 wyrok w sprawie JFE Engineering przeciwko Komisji, pkt 219; wyrok z dnia 25 października 2005 r. w sprawie T-38/02 Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4407, pkt 285).
- 108 Uwaga ta tym bardziej dotyczy niniejszego przypadku, zważywszy na ogólnikowy charakter użytych przez Degusę sformułowań, które odnoszą się do wszystkich spotkań odbytych w początkowym okresie działania kartelu, między rokiem 1994 i rokiem 1996. Oświadczenia te nie mogą zatem same w sobie wystarczyć, aby jako datę początku uczestnictwa skarżącej w naruszeniu wskazać początek roku 1994.
- 109 W zakresie, w jakim Komisja powołuje się na oświadczenia Degussy, zgodnie z którymi „wrażliwe informacje na temat konkurencji” były wymieniane podczas wielostronnych kontaktów przy okazji zgromadzeń CEFIC w dniach 29 kwietnia i 25 listopada 1994 r. (motyw 114 zaskarżonej decyzji), należy stwierdzić, że ta informacja,

nie dotycząca w sposób wyraźny skarżącej, stanowi część ww. oświadczeń Degussy, a zatem nie może być uważana za ich potwierdzenie.

- 110 Następnie, jeżeli chodzi o dowód dostarczony przez Komisję na poparcie oświadczeń Degussy dotyczących omawianego okresu, bezsporne jest, że skarżąca nie uczestniczyła w spotkaniach, o których mowa w motywie 351 zaskarżonej decyzji, to znaczy w spotkaniu między EKA Chemicals i Kemirą w dniu 31 stycznia 1994 r. w Sztokholmie i w spotkaniu, które odbyło się tego samego dnia między EKA Chemicals i Degussą.
- 111 W związku z tymi spotkaniami Komisja powołała się jedynie na dokument EKA Chemicals pochodzący z okresu, kiedy wystąpiły okoliczności faktyczne niniejszej sprawy i zgodnie z którym, w ramach spotkania w dniu 31 stycznia 1994 r., EKA Chemicals i Kemira wymieniły informacje dotyczące rynku skandynawskiego, a Kemira „oświadczyła, że prowadziła pertraktacje z [Air Liquide], ale efekty tych rozmów nie były zbyt dobre”. Zdaniem Komisji zgodnie z tym samym dokumentem „rozmowy z [Degussą] i [skarżącą] rozwijały się, jeżeli o nie chodzi, w sposób bardziej satysfakcjonujący” (motyw 106 zaskarżonej decyzji).
- 112 Jednak, chociaż dokument ten opisuje, po pierwsze, wymianę informacji między producentami skandynawskimi, Kemirą i EKA Chemicals, a po drugie, rozmowy między nimi a określonymi producentami na „rynku kontynentalnym”, wzmianka o skarżącej nie stanowi w tym kontekście wystarczającego dowodu jej uczestnictwa w niezgodnych z prawem kontaktach towarzyszących omawianemu spotkaniu.
- 113 Chodzi bowiem o dowód pośredni, pochodzący od przedsiębiorstwa, które nie uczestniczyło w rzekomych rozmowach ze skarżącą, i niepotwierdzony przez Kemirę. Ponadto informacje zawarte w omawianym dokumencie nie pozwalają na określenie przedmiotu wspomnianych rozmów.

- 114 W tym względzie Komisja niesłusznie uznała, iż nie miała „żadnego powodu, aby wątpić, że informacje zawarte w tym dokumencie stanowią wierne odzwierciedlenie rozmów prowadzonych w tamtym okresie” i świadczą o istnieniu kartelu, w którym uczestniczyła skarżąca (motyw 317 zaskarżonej decyzji).
- 115 Co się tyczy innych dwustronnych kontaktów, o których poinformowała EKA Chemicals, Komisja wspomina o spotkaniu między EKA Chemicals i skarżącą w dniu 2 listopada 1994 r. w Göteborgu, którego uczestnicy według EKA Chemicals „omawiali rynek NW w Europie” (motyw 111 zaskarżonej decyzji).
- 116 Należy jednak wskazać, że sama ta informacja, sformułowana w sposób ogólnikowy, nie wystarcza, aby ustalić niezgodny z prawem charakter tego spotkania, który został zakwestionowany przez skarżącą. Powołanie się przez Komisję na inne oświadczenia EKA Chemicals, które nie odnoszą się w sposób wyraźny do tego spotkania, lecz jedynie informują, że „począwszy od lat dziewięćdziesiątych spotkania między EKA [Chemicals] i [skarżącą] dotyczyły głównie ogólnych kwestii dotyczących rynku, takich jak informacje o cenach, prognozy dotyczące rynku itd.,” również nie stanowi dowodu tego, że przedmiot tego spotkania był niezgodny z prawem (motyw 113 i przypis na dole strony 84 zaskarżonej decyzji).
- 117 Wreszcie choć Komisja stwierdziła, że oświadczenia Degussy są poparte oświadczeniami Arkemy na temat spotkań odbytych w 1995 r., zgodnie z którymi w szczególności „model podziału między producentów był przedmiotem rozmów bez wątpienia od 1994–1995 r.” (motywy 104, 115 zaskarżonej decyzji), należy jednak zauważyć, iż te ostatnie oświadczenia dotyczą wielostronnych spotkań w „kwietniu lub w maju

1995 r.” (motyw 115 zaskarżonej decyzji) oraz spotkań, które nastąpiły po nich, a zatem – nie mogą stanowić potwierdzenia oświadczeń Degussy w sprawie uczestnictwa skarżącej w naruszeniu w okresach poprzedzających.

118 Z powyższych rozważań wynika, że informacje przedstawione w motywach 104–115 i 351 zaskarżonej decyzji, rozpatrywane jako całość, nie stanowią zbioru poszlak wystarczającego, aby uzasadnić twierdzenie Komisji dotyczące uczestnictwa skarżącej w naruszeniu w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do maja 1995 r.

119 Po pierwsze, oświadczenia Degussy przywołane w motywach 104 i 105 zaskarżonej decyzji same w sobie nie wystarczają bowiem, aby ustalić, że skarżąca brała udział w działaniach noszących znamiona zмовы od 1994 r., a po drugie, pozostałe informacje przywołane w motywach 106–115 i 351 zaskarżonej decyzji nie dostarczają wystarczającego dowodu na poparcie tych oświadczeń w odniesieniu do niezgodnych z prawem kontaktów sprzed maja 1995 r.

120 Należy zatem uwzględnić zastrzeżenie skarżącej dotyczące błędu w ocenie okoliczności faktycznych, jeżeli chodzi o jej uczestnictwo w naruszeniu od dnia 31 stycznia 1994 r. do maja 1995 r.

– W przedmiocie okresu od maja 1995 r. do sierpnia 1997 r.

121 W zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że przedsiębiorstwa będące jej adresatami, między innymi skarżąca, uczestniczyły w złożonym kartelu, stanowiącym zbiór porozumień i uzgodnionych praktyk, których celem było ograniczenie konkurencji

w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE. Jego głównymi elementami były wymiana informacji na temat rynków, ograniczenie produkcji i zdolności produkcyjnych, podział rynków i ustalanie cen (motyw 337 zaskarżonej decyzji).

- ¹²² W szczególności, jeżeli chodzi o początkowy okres kartelu, Komisja wskazała między innymi, że uczestnicy kartelu spotykali się regularnie, co najmniej od dnia 31 stycznia 1994 r., w celu wymiany wrażliwych informacji na temat rynków i omawiania wolumenów produkcji, ich możliwego ograniczenia, lub możliwości zapobieżenia pojawieniu się na rynku nowych zdolności produkcyjnych (motyw 304 zaskarżonej decyzji), oraz że te potajemne kontakty, które doprowadziły do zawarcia stanowczych porozumień w sprawie cen i podziału rynku, mogły być uważane za stanowiące część jednego tajnego planu (motyw 305 zaskarżonej decyzji).
- ¹²³ Ponadto Komisja stwierdziła, iż ta wymiana informacji na temat wolumenów sprzedaży, cen i klientów w początkowym okresie kartelu miała charakter umożliwiający odnośnym przedsiębiorstwom uwzględnienie tych informacji przy określaniu ich własnego zachowania na rynku, wobec czego można domniemywać, że informacje wymieniane z konkurentami były brane przez te przedsiębiorstwa przy określaniu ich własnego zachowania na rynku (motyw 308 zaskarżonej decyzji).
- ¹²⁴ Wobec tego Komisja stwierdziła, że „nawet jeśli nie osiągnęło etapu, na którym można określić porozumienie [w ścisłym tego słowa znaczeniu] jako zawarte, [omawiane zachowanie] można co najmniej określić [...] jako podlegający zakazowi przewidzianemu w art. 81 ust. 1 [WE] [...] zbiór potajemnych zachowań, których różne formy miały wszelkie cechy porozumienia lub uzgodnionej praktyki” (motyw 309 zaskarżonej decyzji).

125 Na poparcie tych twierdzeń, jeżeli chodzi o okres od maja 1995 r. do sierpnia 1997 r., Komisja wymieniła następujące okoliczności faktyczne:

- wielostronne spotkanie w kwietniu lub w maju 1995 r. w Paryżu zostało zorganizowane, aby nawiązać stałe kontakty między konkurentami, ponieważ Degussa i skarżąca wyraziły wolę, aby utrwalić, w miarę możliwości, zajmowane na rynku pozycje (motywy 115–117 zaskarżonej decyzji);
- dwustronne kontakty przy okazji zgromadzenia CEFIC w dniu 11 lub 12 maja 1995 r. w Dreźnie dotyczyły obniżenia cen spodziewanego ze względu na ukończenie prac nad nowymi urządzeniami produkcyjnymi (motywy 118, 119 zaskarżonej decyzji);
- dwustronne spotkania w czerwcu 1995 r. między Atofiną i Air Liquide (motyw 120 zaskarżonej decyzji), między Atofiną i Degussą (motyw 121 zaskarżonej decyzji) oraz między Degussą i EKA Chemicals (motyw 122 zaskarżonej decyzji) były poświęcone rozmowom na temat nadwyżek zdolności produkcyjnych na rynku NW i możliwości współpracy między producentami, prowadzone na podstawie tabeli przedstawiającej szczegółowe dane odnoszące się do poszczególnych klientów i producentów, która zawierała dane dotyczące skarżącej;
- ogólnie rzecz biorąc, w okolicach 1995 r. szereg propozycji dotyczących wolumenów sprzedaży i kontrolowania nadwyżek zdolności produkcyjnych „było w obiegu” przez ponad rok i stanowiło przedmiot rozmów między Atofiną, Degussą i skarżącą (motywy 123, 124 zaskarżonej decyzji);

- spotkanie między Atofiną, Degussą i Chemoxal w Paryżu w dniu 23 października 1995 r. dotyczyło między innymi szacunkowej propozycji ograniczenia nowych zdolności produkcyjnych, między innymi związanych z nową fabryką skarżącą, oraz propozycji porozumienia w sprawie cen (motywy 126, 127 zaskarżonej decyzji);

- producenci zostali podzieleni na dwie grupy, „A” i „B”, koordynowane odpowiednio przez skarżącą i przez Degusę, przy czym grupa „B” miała podzielić między siebie udziały w rynku określone przez grupę „A”, zrzeszającą „liderów rynku”, czyli Degusę i skarżącą oraz przedsiębiorstwa skandynawskie – EKA Chemicals i Kemirę (motywy 130, 131 zaskarżonej decyzji);

- spotkanie grupy „B” w dniu 31 października 1995 r. w Mediolanie dotyczyło „podstaw modelu umożliwiającego podział wzrostu”, a w notatkach poczynionych przy tej okazji jest między innymi mowa o informacjach na temat skarżącej (motywy 132, 133 zaskarżonej decyzji);

- dwustronne kontakty, w których uczestniczyła między innymi skarżąca przy okazji zgromadzenia CEFIC w dniach 21 i 22 listopada 1995 r. w Brukseli oraz spotkanie we Włoszech wiązały się z wymianą informacji na temat rynku i określeniem poziomu cen NW na następny rok, które jednak nie były przestrzegane (motywy 134, 136 zaskarżonej decyzji);

- dwustronne spotkanie między Atofiną i skarżącą na początku 1996 r. w Paryżu miało na celu porównanie stanowisk grup „A” i „B” (motyw 139 zaskarżonej decyzji);

- spotkania przy okazji zgromadzeń CEFIC z udziałem skarżącej w dniu 24 maja 1996 r. w Göteborgu i w dniu 27 listopada 1996 r. w Brukseli dotyczyły szacunkowych propozycji na temat podziału rynku i na temat cen, nie doprowadziły jednak do szczegółowego porozumienia (motywy 141–145 zaskarżonej decyzji);
- liczne dwustronne kontakty w latach 1996 i 1997, między innymi spotkanie między EKA Chemicals i skarżącą w kwietniu lub w maju 1997 r. w Kopenhadze, w ramach którego skarżąca zapytała, czy EKA Chemicals byłaby gotowa przyłączyć się do innych producentów w ich wspólnym wysiłku na rzecz ograniczenia zdolności produkcyjnych (motywy 154, 155 zaskarżonej decyzji);
- spotkania w dniu 28 lub 29 maja 1997 r., przy okazji zgromadzenia CEFIC w Sewilli, w których uczestniczyli razem członkowie grup „A” i „B”, dotyczyły rozczłonkowanego modelu podziału rynku NW, jednak nie wypracowano żadnego ostatecznego porozumienia i rozmowy zostały przesunięte na sierpień 1997 r. (motywy 156–167 zaskarżonej decyzji);
- po wspomnianych spotkaniach latem 1997 r. miały miejsce dwustronne kontakty między skarżącą, EKA Chemicals i Degussą (motywy 168–170 zaskarżonej decyzji).

¹²⁶ Skarżąca nie zaprzecza ani temu, że wspomniane kontakty rzeczywiście miały miejsce, ani treści rozmów opisanej we wskazanych motywach zaskarżonej decyzji.

¹²⁷ Uważa ona jednak, że te okoliczności nie pozwalają na stwierdzenie istnienia porozumienia lub uzgodnionej praktyki przed dniem wielostronnego spotkania w sierpniu 1997 r. w Brukseli, które doprowadziło do stanowczego porozumienia w sprawie

podniesienia cen NW (motywy 171–174 zaskarżonej decyzji) i jest przez nią uważane za początek jej uczestnictwa w naruszeniu.

- 128 Przede wszystkim skarżąca podnosi, powołując się na okoliczności, o których mowa w motywach 115–170 zaskarżonej decyzji, że do czasu wspomnianego spotkania w sierpniu 1997 r. uczestnicy rozmów nie zdołali zawrzeć porozumienia w sprawie podziału rynków ani w sprawie cen i nie rozpoczęli uzgodnionych praktyk.
- 129 W tym względzie twierdzi ona, że Komisja oparła się na błędnej interpretacji pojęcia porozumienia i pojęcia uzgodnionej praktyki w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE i popełniła błąd w ocenie okoliczności faktycznych.
- 130 Jeżeli chodzi o zarzucany Komisji błąd w ocenie okoliczności faktycznych, należy przypomnieć, że w wypadku złożonego naruszenia Komisja nie ma obowiązku precyzyjnego zakwalifikowania każdego stwierdzonego zachowania jako porozumienia lub uzgodnionej praktyki w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE, ponieważ chodzi o formy zmoły mające taki sam charakter. Nie można ponadto wymagać od Komisji, by precyzyjnie zakwalifikowała naruszenie jako porozumienie lub uzgodnioną praktykę w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE, skoro i tak jedna i druga forma naruszenia jest przewidziana we wspomnianym postanowieniu (zob. pkt 90, 91 powyżej).
- 131 W niniejszym przypadku nie można zatem z prawnego punktu widzenia zarzucić Komisji, że określiła wszystkie omawiane zachowania jako wykazujące wszelkie konstytutywne „cechy porozumienia i/lub uzgodnionej praktyki”, o ile zachowania te mogły zostać uznane za stanowiące jedną z tych dwóch postaci zmoły, o których mowa w art. 81 ust. 1 WE.

- ¹³² Co się tyczy zarzucanego Komisji błędu w ocenie okoliczności faktycznych, skarżąca twierdzi w istocie, że przed sierpniem 1997 r. konkurenci, po pierwsze, nie doszli do porozumienia w sprawie konkretnego zachowania na rynku, i po drugie, nie podjęli współpracy w postaci, którą można uznać za uzgodnioną praktykę.
- ¹³³ Skarżąca odnosi się w szczególności do przedstawionych w zaskarżonej decyzji informacji, według których w 1996 r. rozmowy „ciągnęły się od roku” i wydawało się, że „nastąpił w nich impas”. Podkreśla ona, że jeszcze w maju 1997 r. „brak zaufania był dodatkowym powodem niedojścia do porozumienia w sprawie utrzymania status quo w zakresie udziałów w rynku”, ponieważ „najmniejsi producenci głosowali przeciwko określeniu udziałów w rynku” (motywy 140, 142, 164 zaskarżonej decyzji).
- ¹³⁴ Choć zaś okoliczności przytoczone przez skarżącą wskazują na to, że producenci uczestniczący w spotkaniach w okresie pomiędzy majem 1995 r. i sierpniem 1997 r. nie zdołali zawrzeć porozumienia „w ścisłym tego słowa znaczeniu”, co Komisja przyznała sama w motywie 309 zaskarżonej decyzji, niemniej przez dłuższy czas regularnie prowadzili oni rozmowy na temat takiego porozumienia.
- ¹³⁵ Z okoliczności faktycznych, które nie zostały zakwestionowane przez skarżącą, wynika bowiem, że w wyniku powtarzających się zaproszeń kierowanych przez Degusę i skarżącą do ich konkurentów na rynku NW w maju 1995 r. odbyły się spotkania mające na celu nawiązanie stałych kontaktów między konkurentami. Uczestnicy rozmawiali o tendencjach na rynkach i o nowych podmiotach wchodzących na rynek europejski, ponieważ Degussa i skarżąca chciały, aby zajmowane pozycje na rynku pozostały tak stabilne, jak tylko możliwe (motywy 115–117 zaskarżonej decyzji).

- ¹³⁶ W okresie między majem 1995 r. i sierpniem 1997 r. regularnie prowadzone były rozmowy, których tematem były propozycje dotyczące limitów sprzedaży i kontrolowania nadwyżek zdolności produkcyjnych (motywy 123, 124 zaskarżonej decyzji), szacunkowa propozycja ograniczenia nowych zdolności produkcyjnych, w tym między innymi zdolności skarżącej, oraz propozycja porozumienia w sprawie cen (motywy 126, 127 zaskarżonej decyzji), „podstawy modelu umożliwiającego podział wzrostu” (motywy 132, 133 zaskarżonej decyzji), szacunkowe propozycje podziału rynku i porozumienie w sprawie cen (motywy 143–145 zaskarżonej decyzji), wspólny wysiłek na rzecz ograniczenia zdolności produkcyjnych (motywy 154, 155 zaskarżonej decyzji), a także model podziału rynku NW na segmenty (motywy 159–167 zaskarżonej decyzji).
- ¹³⁷ Treść tych rozmów, która nie została zakwestionowana przez skarżącą, jasno dowodzi istnienia wspólnej woli ograniczenia konkurencji.
- ¹³⁸ Odbycie tego ciągu następujących po sobie regularnych spotkań, w trakcie których przedsiębiorstwa omawiały plany ograniczenia nowych zdolności produkcyjnych, podział udziałów w rynku i porozumienie w sprawie cen, nie byłoby bowiem możliwe, gdyby w tamtym okresie wśród uczestników tych spotkań nie istniała wspólna wola ustabilizowania rynku przy wykorzystaniu środków ograniczających konkurencję (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-21/99 Dansk Rørindustri przeciwko Komisji, Rec. s. II-1681, pkt 46).
- ¹³⁹ Ze względu na to, że wspomnianym rozmowom wyraźnie przyświecała wspólna wola uczestników, aby porozumieć się co do samej zasady ograniczenia konkurencji, stwierdzenia tego nie może podważyć okoliczność, iż konkretne elementy planowanego ograniczenia były przedmiotem negocjacji pomiędzy uczestnikami aż do sierpnia 1997 r., i że stanowcze porozumienie z sierpnia 1997 r. dotyczące wspólnego podniesienia cen NW zawierało ustalenia różniące się od tych, które były przedmiotem dyskusji w trakcie wcześniejszych spotkań.

- ¹⁴⁰ Zaangażowanie skarżącej w te mające znamiona zmowy kontakty wynika zresztą wyraźnie z jej aktywnego udziału w rozmowach. Uczestniczyła ona w większości spotkań w omawianym okresie, „dokonując syntezy” propozycji (motywy 123, 124 zaskarżonej decyzji) i koordynując grupę złożoną z „liderów rynku” (motywy 130, 131 zaskarżonej decyzji).
- ¹⁴¹ W tym względzie powołanie się przez skarżącą na okoliczność, że podczas spotkania, które miało miejsce w maju 1997 r. (motyw 162 zaskarżonej decyzji), jej przedstawiciel „wyszedł trzaskając drzwiami, [...] zirytowany żądaniami małych producentów”, nie stanowi przesłanki pozwalającej stwierdzić, że jego udział w tym spotkaniu, ani, a fortiori, w całości omawianych kontaktów, wolny był od zamysłu antykonkurencyjnego.
- ¹⁴² W świetle powyższych rozważań Komisja słusznie uznała, że stanowiące początkowy etap kartelu omawiane zachowania, w których uczestniczyła skarżąca, wpisywały się w ten sam antykonkurencyjny plan i wobec tego podlegały zakazowi, o którym mowa w art. 81 ust. 1 WE.
- ¹⁴³ Po pierwsze bowiem należy przypomnieć, że można uznać, iż porozumienie w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE jest zawarte, jeżeli istnieje zgodność woli co do samej zasady ograniczenia konkurencji, nawet jeżeli konkretne elementy planowanego ograniczenia stanowią jeszcze przedmiot negocjacji (zob. pkt 86 powyżej).
- ¹⁴⁴ W niniejszym przypadku skarżąca nie może zatem skutecznie podnosić, że o ile przedsiębiorstwa nie umówiły się, aby przyjąć konkretny sposób postępowania na rynku, omawiane zachowania stanowią co najwyżej zwykły zamiar ograniczenia konkurencji, nie wchodzący w zakres form zmowy, o których mowa w art. 81 ust. 1 WE.

- ¹⁴⁵ Ze względu na to, że przedstawione powyżej elementy wskazują na to, iż konkurenci mieli już wspólny plan, którego celem było zawarcie antykonkurencyjnego porozumienia, rozmowy te powinny być uważane za wykraczające poza sam zamiar czy próbę zawarcia porozumienia.
- ¹⁴⁶ Po drugie należy wskazać, że kontakty, które miały miejsce w omawianym okresie, mogły w każdym razie zostać uznane za wchodzące w zakres art. 81 ust. 1 WE jako uzgodniona praktyka.
- ¹⁴⁷ Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem fakt przekazania swoim konkurentom informacji w celu przygotowania antykonkurencyjnego porozumienia wystarcza, aby dowieść istnienia uzgodnionej praktyki w rozumieniu art. 81 WE (zob. pkt 89 powyżej).
- ¹⁴⁸ W tym względzie, nawet jeśli Komisja nie jest w stanie udowodnić, że przedsiębiorstwa zawarły porozumienie w ścisłym znaczeniu tego słowa, aby stwierdzić naruszenie art. 81 ust. 1 WE, wystarczy, iż ci konkurenci nawiązali bezpośrednie kontakty w celu „ustabilizowania rynku” (zob. podobnie ww. w pkt 89 wyrok w sprawie BPB przeciwko Komisji, pkt 170).
- ¹⁴⁹ Wobec powyższych uwag należy oddalić tezę skarżącej, jakoby przekazywanie informacji konkurentom mogło być uznane za uzgodnioną praktykę wyłącznie wówczas, kiedy antykonkurencyjne porozumienie zostało już zawarte i negocjacje toczą się jedynie w celu umożliwienia jego wykonania.
- ¹⁵⁰ W niniejszym przypadku Komisja ustaliła, że skarżąca uczestniczyła w pewnej liczbie spotkań z jej konkurentami i że w trakcie tych spotkań wymieniane były informacje na

temat sytuacji na rynku, omawiany był poziom cen, a uczestnicy przedstawiali strategię handlową, którą zamierzali przyjąć na rynku. Ponadto zostało ustalone, że wspomniana wymiana informacji służyła przygotowaniu porozumienia w sprawie podziału rynku lub w sprawie cen, a zatem jej cel był w sposób oczywisty antykonkurencyjny.

151 Wobec tego Komisja słusznie mogła stwierdzić, że skarżąca brała udział w uzgodnionej praktyce mającej na celu ograniczenie konkurencji.

152 Stwierdzenia tego nie podważa argument skarżącej, jakoby prowadzenie przez konkurentów uzgodnionych praktyk było nie do pomyślenia, zważywszy na brak wzajemnego zaufania między nimi.

153 Różnice stanowisk uczestników, a nawet brak zaufania między nimi, same w sobie nie wystarczają, aby wykluczyć istnienie uzgodnień, które można uznać za uzgodnioną praktykę. Argumenty skarżącej nie podważają natomiast okoliczności faktycznych ustalonych przez Komisję, z których wynika, że – pomimo pewnego braku zaufania między nimi – konkurenci w omawianym okresie spotykali się regularnie i wymieniali informacje na temat sytuacji na rynku i na temat swojej strategii handlowej w celu przygotowania antykonkurencyjnego porozumienia.

154 Wbrew twierdzeniom skarżącej nie można zarzucić Komisji tego, iż nie ustaliła, że wymieniane informacje, zważywszy na ich treść, mogły zostać wykorzystane w celach antykonkurencyjnych.

- ¹⁵⁵ Antykonkurencyjny cel omawianego postępowania wynika bowiem jasno z charakteru informacji wymienianych na spotkaniach w tym okresie, które to informacje zawierały liczby dotyczące sprzedaży w latach poprzedzających i prognozy na przyszłość (motyw 120 zaskarżonej decyzji), oraz z treści omawianych propozycji, odnoszących się do utrzymania status quo na rynku, podziału nowych zdolności produkcyjnych i określenia poziomu cen NW (zob. przykładowo motywy 115, 127, 133, 136, 144 zaskarżonej decyzji).
- ¹⁵⁶ Komisja ustaliła zatem w wymagany prawem sposób, że ze względu na to, iż omawiana wymiana informacji służyła „przygotowaniu gruntu” dla podwyższenia cen i dla praktyk polegających na podziale rynku, które z tego wynikły, stanowiła formę zmowy, o której mowa w art. 81 ust. 1 WE.
- ¹⁵⁷ Z powyższych rozważań wynika, że Komisja słusznie stwierdziła, iż sporne zachowania mogły zostać uznane za podlegające zakazowi przewidzianemu w art. 81 ust. 1 WE ze względu na to, że stanowiły część całości stanowiącej porozumienie „lub” uzgodnioną praktykę (motywy 308, 309 zaskarżonej decyzji).
- ¹⁵⁸ Jeśli chodzi o argument skarżącej dotyczący tego, że rynek NW pozostawał konkurencyjny do sierpnia lub września 1997 r. ze względu na to, iż ceny NW znacznie spadły na początku 1997 r., należy przypomnieć, że, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, aby zastosować art. 81 ust. 1 WE zbyteczne jest uwzględnienie rzeczywistych skutków porozumienia lub uzgodnionej praktyki, jeżeli okazuje się, że naruszenie miało na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku (wyroki Trybunału: z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie C-510/06 P Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1843, pkt 140; z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie C-8/08 T-Mobile Netherlands i in. Zb.Orz. s. I-4529, pkt 29).

- 159 W niniejszym przypadku Komisja nie miała obowiązku uwzględnienia rzeczywistych skutków tych zachowań ze względu na to, iż stwierdziła, że skarżąca uczestniczyła w antykonkurencyjnym porozumieniu lub uzgodnionej praktyce, których celem było ograniczenie konkurencji na rynku NW.
- 160 W każdym razie, w szczególności w odniesieniu do uzgodnionej praktyki, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem należy domniemywać, z zastrzeżeniem dowodu przeciwnego, który muszą przedstawić zainteresowane podmioty, że przy określaniu swojego zachowania na rynku przedsiębiorstwa uczestniczące w uzgodnieniu i działające na rynku uwzględniają informacje, które wymieniły ze swoimi konkurentami (ww. w pkt 87 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 118, 121; ww. w pkt 55 wyrok w sprawie Hüls przeciwko Komisji, pkt 161, 162).
- 161 W tym względzie, nawet przy założeniu, iż zostałyby ustalone, że te zachowania w okresie, którego dotyczyły, nie miały wpływu na ceny, nie prowadziłyby to do podważenia zgodności z prawem oceny Komisji.
- 162 W szczególności okoliczność, że uzgodniona praktyka nie miała bezpośredniego wpływu na poziom cen, nie stoi na przeszkodzie temu, aby móc stwierdzić, iż ograniczała ona konkurencję między przedsiębiorstwami, których dotyczyła, między innymi poprzez wyeliminowanie presji konkurencyjnej (zob. podobnie ww. w pkt 138 wyrok w sprawie Dansk Rørindustri przeciwko Komisji, pkt 139–140).
- 163 Argument skarżącej, jakoby Komisja pominęła dowód w postaci okoliczności, iż rynek pozostawał konkurencyjny w okresie, którego dotyczyły omawiane zachowania, jest wobec tego nieskuteczny.

- 164 Co się tyczy argumentu skarżącej, jakoby okoliczności faktyczne przywołane w zaskarżonej decyzji w odniesieniu do omawianego okresu dotyczyły w przeważającym zakresie rynku NW, nie zaś rynku NBS, należy przypomnieć, że podstawą zaskarżonej decyzji jest stwierdzenie jednolitego naruszenia dotyczącego dwóch rynków właściwych (motywy 328 i następne zaskarżonej decyzji), którego to stwierdzenia skarżąca w niniejszej sprawie nie kwestionuje.
- 165 Ze względu na to zaś, że Komisja uznała przedmiotowy kartel za jednolite naruszenie, nie była zobowiązana do wskazania, w ramach tej kwalifikacji, odmiennego czasu trwania działań, które dotyczyły wyłącznie rynku NBS. Ze względu na to, że nie chodzi tu o odrębne naruszenia, nie miała też obowiązku uwzględnienia tej różnicy przy określaniu czasu trwania naruszenia rozpatrywanego jako całość.
- 166 Podział ciągłego zachowania charakteryzującego się tym samym pojedynczym celem na kilka odrębnych naruszeń z uwagi na to, że praktyki kartelowe różniły się, jeżeli chodzi o ich intensywność, w zależności od danego rynku, byłby bowiem sztuczny. Takie okoliczności należy brać pod uwagę wyłącznie przy ocenie wagi naruszenia i, w odpowiednim przypadku, przy ustalaniu kwoty grzywny (zob. analogicznie ww. w pkt 87 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Participazioni, pkt 90).
- 167 W niniejszym przypadku, zgodnie z powyższymi uwagami, Komisja wskazała, że jeżeli chodzi o ustalenie wysokości grzywny, wzięła pod uwagę okoliczność, iż w przypadku NBS kartel rozpoczął się później niż miało to miejsce w przypadku NW i wcześniej został zakończony (motyw 331 zaskarżonej decyzji).
- 168 Argument skarżącej dotyczący niewystarczających dowodów na antykonkurencyjne działania na rynku NBS w odniesieniu do omawianego okresu jest zatem nieskuteczny.

169 Wreszcie ponieważ skarżąca nie wykazała, że Komisja w zaskarżonej decyzji naruszyła prawo przy stosowaniu art. 81 ust. 1 WE, należy oddalić również ten jej argument – oparty w istocie na tej samej przesłance – zgodnie z którym Komisja dokonała rozszerzającej wykładni tego przepisu, z naruszeniem zasady legalności kar.

170 W świetle powyższych rozważań zastrzeżenie dotyczące stwierdzenia naruszenia w okresie od maja 1995 r. do sierpnia 1997 r. nie może zostać uwzględnione.

– W przedmiocie okresu od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.

171 Co się tyczy końcowego okresu naruszenia, w motywie 356 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że art. 81 ust. 1 WE ma zastosowanie do kartelu, którego skutki utrzymują się po jego formalnym zaprzestaniu, i że dzieje się tak między innymi w przypadku, kiedy przedsiębiorstwa nie rezygnują ze stosowania cen referencyjnych uzgodnionych na spotkaniach kartelu.

172 Odnosząc te uwagi do niniejszego przypadku Komisja wskazała, że według oświadczeń Arkemy, zgodnymi z innymi dowodami, podczas wielostronnego spotkania, które miało miejsce w Turku w dniu 18 maja 2000 r., osiągnięty został ogólny konsensus w sprawie utrzymania poziomu cen przez cały rok 2000 i że wobec tego można było uznać, iż skutek dotyczący cen utrzymywał się co najmniej w drugiej połowie roku 2000 (motyw 357 zaskarżonej decyzji). Dzień 31 grudnia 2000 r. został zatem przyjęty jako data zakończenia naruszenia, między innymi w przypadku skarżącej (motyw 360 zaskarżonej decyzji).

- 173 Skarżąca twierdzi w istocie, że Komisja naruszyła prawo i popełniła błąd w ocenie okoliczności faktycznych, uznając, że kartel trwał nadal po spotkaniu w dniu 18 maja 2000 r.
- 174 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 81 WE ma również zastosowanie do porozumień, których skutki utrzymują się po ich formalnym zaprzestaniu (wyrok Trybunału z dnia 3 lipca 1985 r. w sprawie T-14/89 Montedipe przeciwko Komisji, Rec. s. II-1155, pkt 231).
- 175 W szczególności Komisja mogła zgodnie z prawem stwierdzić, że skutki kartelu utrzymywały się po formalnym zakończeniu jego spotkań, ponieważ przewidziane w trakcie tych spotkań podniesienie cen dotyczyło okresu późniejszego (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawach połączonych T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02 Bolloré i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-947, pkt 186).
- 176 W niniejszej sprawie ze względu na to, iż Komisja ustaliła, że spotkanie w dniu 18 maja 2000 r. doprowadziło do osiągnięcia ogólnego konsensusu w sprawie utrzymania poziomu cen w drugiej połowie roku 2000, mogła ona słusznie stwierdzić, że skutki kartelu utrzymywały się do dnia 31 grudnia 2000 r.
- 177 Tego wniosku nie podważają argumenty skarżącej dotyczące, w pierwszej kolejności, niewystarczającego charakteru dowodów przedstawionych przez Komisję.
- 178 Należy wskazać, iż skarżąca nie kwestionuje tego, że omawiane nieformalne spotkanie odbyło się, ani tego, że wzięła w nim udział. W tym względzie niesłusznie twierdzi ona, że wzmianka na temat „konsensusu” w oświadczeniach Arkemy nie świadczy

o istnieniu wspólnej woli uczestników w sprawie utrzymania skutków porozumienia. Argumentowi temu przeczy bowiem brzmienie tych oświadczeń, które informują o odbyciu „końcowych rozmów” na temat cen na dzień 1 stycznia 2001 r. i o istnieniu „ogólnego konsensusu” w sprawie utrzymania ich poziomu (motyw 282 zaskarżonej decyzji).

179 Również niesłusznie skarżąca powołuje się na rzekomą sprzeczność pomiędzy informacją Arkemy na temat konsensusu w sprawie cen i innymi jej oświadczeniami, zgodnie z którymi spotkanie w Turku było „okazją dla niektórych producentów, aby pokazać, że czasy się zmieniły” oraz „zasygnalizować zaprzestanie współpracy i tym samym zakończyć kontrolowane regulowanie rynku”. Te ostatnie oświadczenia, dotyczące zamiaru zaprzestania antykonkurencyjnego zachowania i tym samym sygnalizujące formalne zakończenie kartelu, nie zaprzeczają istnieniu konsensusu w sprawie utrzymania do końca roku jego skutków.

180 Ponadto wbrew twierdzeniom skarżącej, oświadczenia Arkemy są zgodne z innymi elementami akt sprawy, między innymi z potwierdzoną przez szereg przedsiębiorstw i niezakwestionowaną przez skarżącą informacją, iż w ramach spotkań mających miejsce przy okazji odbywających się dwa razy do roku zgromadzeń CEFIC były zazwyczaj ustalane ceny na okres kolejnych sześciu miesięcy (motyw 357 zaskarżonej decyzji).

181 W tym względzie należy wskazać, że wobec istnienia zbioru spójnych poszlak świadczącego o istnieniu kartelu potrzebne jest naprawdę przekonujące wyjaśnienie, aby udowodnić, że podczas danego spotkania wydarzyły się rzeczy całkowicie różne od tego, co działo się podczas wcześniejszych spotkań, chociaż na wszystkich spotkaniach gromadził się ten sam krąg uczestników, towarzyszyły im jednakowe okoliczności

zewewnętrzne i niezaprzeczalnie miały one ten sam cel [opinia sędziego B. Vesterdorfa pełniącego funkcję rzecznika generalnego w sprawie T-1/89 Rhône-Poulenc przeciwko Komisji (wyrok Sądu z dnia 24 października 1991 r., Rec. s. II-867, II-954)].

¹⁸² W każdym razie informacja, jakoby szereg konkurentów pozostawało w zмовie co najmniej do końca 2000 r., pomimo jej formalnego zaprzestania, jest poparta istnieniem określonych kontaktów dwustronnych, które były kontynuowane po spotkaniu w dniu 18 maja 2000 r. (motyw 357 zaskarżonej decyzji).

¹⁸³ Argument skarżącej zmierzający do wykazania zgodnego z prawem charakteru jednego z tych kontaktów, to znaczy jej spotkania z FMC Foret, nie może w tym względzie podważyć twierdzenia Komisji dotyczącego utrzymywania się skutków kartelu, które to twierdzenie nie jest oparte na tym pojedynczym fakcie, stanowiącym jedynie drugorzędny element zbioru poszlak przywołanego przez Komisję.

¹⁸⁴ Skarżąca nie może również skutecznie podnosić, że w trakcie dwustronnego spotkania z Degussą w czerwcu 2000 r. (motywy 283–285 zaskarżonej decyzji) poinformowała, iż „nie było dłużej możliwe dokonywanie, w oparciu o rozmowy między producentami na rynku, podziału zdolności produkcyjnych i ich realokacji”.

¹⁸⁵ W tym względzie wystarczy wskazać, że stanowisko wyrażone przez skarżącą podczas dwustronnego spotkania, które może być zresztą interpretowane jako stwierdzenie trudności w utrzymaniu kartelu, wcale nie dowodzi tego, że publicznie zdystansowała się ona od naruszenia, kończąc tym samym swoje uczestnictwo w kartelu.

186 Z rozważań tych wynika, iż Komisja ustaliła w wymagany prawem sposób, że spotkanie w dniu 18 maja 2000 r. doprowadziło do ogólnego konsensusu w sprawie utrzymania poziomu cen w drugiej połowie roku 2000, a zatem – że skutki kartelu utrzymywały się w drugiej połowie roku 2000.

187 Wniosku tego nie podważa argumentacja skarżącej dotycząca, w drugiej kolejności, braku analizy rzeczywistych cen stosowanych na rynku w rozpatrywanym okresie oraz istnienia w aktach sprawy wskazówek co do konkurencyjnego charakteru rynku.

188 Aby móc stwierdzić, iż skutki kartelu utrzymywały się w drugiej połowie roku 2000, Komisja nie była bowiem zobowiązana ustalić, że kartel miał rzeczywisty wpływ na stosowane ceny, ponieważ ustaliła, że poziom cen, będący przedmiotem ogólnego konsensusu osiągniętego podczas omawianego spotkania, miał obowiązywać w drugiej połowie roku 2000 (zob. podobnie ww. w pkt 175 wyrok w sprawie Bolloré i in. przeciwko Komisji, pkt 186)

189 Ze względu na to, że twierdzenie to jest oparte na dokonany w wymagany prawem sposób ustaleniu dotyczącym istnienia wspólnej woli stron, aby utrzymać skutki kartelu pomimo jego formalnego zaprzestania, Komisja, wbrew twierdzeniom skarżącej, nie dokonała odwrócenia ciężaru dowodu, a wobec tego – nie postąpiła w sposób sprzeczny z zasadą domniemania niewinności.

190 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że podnoszone przez skarżącą argumenty nie podważały twierdzenia Komisji, zgodnie z którym naruszenie trwało do dnia 31 grudnia 2000 r.

191 Również to zastrzeżenie nie może zatem zostać uwzględnione.

- ¹⁹² Po zbadaniu zarzutów pierwszego i drugiego należy stwierdzić, że Komisja nie ustaliła w wymagany prawem sposób, iż skarżąca uczestniczyła w naruszeniu w okresie od dnia 31 stycznia 1994 r. do maja 1995 r.
- ¹⁹³ W pozostałym zakresie zarzuty pierwszy i drugi należy oddalić.
- ¹⁹⁴ Wobec tego należy stwierdzić nieważność art. 1 lit. m) zaskarżonej decyzji, w zakresie w jakim Komisja stwierdziła uczestnictwo skarżącej w naruszeniu przed majem 1995 r., i zmienić kwotę grzywny nałożonej na skarżącą w art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji w celu uwzględnienia ograniczonego czasu trwania jej uczestnictwa w naruszeniu. Konkretnie konsekwencje tej zmiany zostaną wyjaśnione w pkt 440 i 441 poniżej.

W przedmiocie rzekomego naruszenia prawa do obrony

Argumenty stron

- ¹⁹⁵ W ramach zarzutu piątego skarżąca podnosi, że Komisja odmówiła jej dostępu, po pierwsze, do części zawartych w aktach sprawy dokumentów dostarczonych przez Degusę, i po drugie, do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło. Zdaniem skarżącej odmowa ta stanowiła naruszenie jej prawa do obrony oraz art. 27 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1).

- 196 W pierwszej kolejności skarżąca wskazuje, że miała ograniczony dostęp do dokumentów dostarczonych przez Degussę, zawierających jej miesięczne wewnętrzne raporty dotyczące rynku NW w 2000 r. Według skarżącej Komisja naruszyła prawo i popełniła błąd w ocenie odmawiając jej pełnego dostępu do tych dokumentów.
- 197 Wspomniane informacje według skarżącej nie mogą być obiektywnie uważane za poufne, ponieważ chodzi o raporty przedstawiające strategię krótkoterminowe sprzed co najmniej pięciu lat. Jeżeli chodzi o porównywalne informacje skarżącej, Komisja uznała, że po upływie trzech lat nie mogły być one dłużej uważane za poufne.
- 198 Ponadto poufny charakter dokumentu nie stanowi bezwzględnej przeszkody dla jego ujawnienia. Prawo skarżącej do obrony powinno być przeważać nad poufnością danych. Według skarżącej istniała możliwość podjęcia właściwych środków w celu ochrony poufności informacji.
- 199 Dokument Degussy miał według skarżącej istotne znaczenia dla stwierdzenia, czy doszło do popełnienia naruszenia po spotkaniu w Turku w dniu 18 maja 2000 r., a wobec tego był on niezbędny dla obrony skarżącej. Fragmenty dokumentów Degussy dotyczących 2000 r. miały wskazywać na to, że rynek był konkurencyjny, co mogłoby pomóc odeprzeć twierdzenie o wystąpieniu naruszenia w tym okresie.
- 200 W drugiej kolejności skarżąca twierdzi, że Komisja naruszyła art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz jej prawo do obrony, odmawiając jej dostępu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło.

- 201 Zdaniem skarżącej Komisja niesłusznie stwierdziła, że taki dostęp nie był wymagany zgodnie z prawem europejskim. Według skarżącej we wcześniejszych postępowaniach Komisja udostępniała odpowiedzi na pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Punkt 27 komunikatu Komisji dotyczącego zasad dostępu do akt Komisji w sprawach na mocy art. 81 [WE] i 82 [WE], art. 53, 54 i 57 porozumienia EOG oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 (Dz.U. 2005, C 325, s. 7) jest zdaniem skarżącej niezgodny z prawem, ponieważ co do zasady wyklucza on dostęp do wspomnianych odpowiedzi.
- 202 Skarżąca twierdzi, że odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielone przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło, mogłyby stanowić potwierdzenie jej stanowiska w sprawie czasu trwania naruszenia, ponieważ te pozostałe przedsiębiorstwa również zakwestionowały daty rozpoczęcia i zakończenia naruszenia, a w szczególności – kontynuowanie naruszenia w okresie między dniem 18 maja i dniem 31 grudnia 2000 r.
- 203 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

Ocena Sądu

- 204 Artykuł 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi:

„W toku postępowania respektuje się prawo stron do obrony. Strony mają prawo wglądu do akt Komisji przy zachowaniu uzasadnionego interesu przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnicy handlowej [...]”.

- 205 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo dostępu do akt sprawy, będące konsekwencją zasady poszanowania prawa do obrony, oznacza, że Komisja powinna zapewnić zainteresowanemu przedsiębiorstwu możliwość zbadania wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach dochodzenia, które mogą mieć znaczenie dla jego obrony (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-199/99 P Corus UK przeciwko Komisji, Rec. s. I-11177, pkt 125–128; z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie T-30/91 Solvay przeciwko Komisji, Rec. s. II-1775, pkt 81).
- 206 Dokumenty te obejmują zarówno dokumenty obciążające, jak i odciążające, z zastrzeżeniem tajemnicy handlowej innych przedsiębiorstw, dokumentów wewnętrznych Komisji oraz innych poufnych dokumentów (ww. w pkt 97 wyrok w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 68).
- 207 Jeśli chodzi o dokumenty obciążające, nieprzekazanie dokumentu stanowi naruszenie prawa do obrony tylko w przypadku, gdy dane przedsiębiorstwo wykaże, po pierwsze, że Komisja opierała się na tym dokumencie w celu poparcia swoich zarzutów dotyczących naruszenia, a po drugie, że zarzuty te można było udowodnić tylko przez powołanie się na ten dokument. Zainteresowane przedsiębiorstwo jest zatem zobowiązane wykazać, że wnioski, do jakich doszła Komisja w wydanej decyzji, byłyby inne, gdyby ten nieujawniony dokument musiał zostać odrzucony jako środek dowodowy (ww. w pkt 97 wyrok w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 71–73).
- 208 Natomiast jeśli chodzi o nieprzekazanie dokumentu odciążającego, to zainteresowane przedsiębiorstwo musi tylko wykazać, że jego nieujawnienie mogło mieć niekorzystny dla tego przedsiębiorstwa wpływ na przebieg postępowania i treść decyzji Komisji. Wystarczy, że przedsiębiorstwo ustali, iż wspomniane dokumenty odciążające mogłyby wykorzystać na swoją obronę (wyrok Trybunału z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 318; ww. w pkt 85 wyrok w sprawie Hercules Chemicals przeciwko Komisji, pkt 81), między innymi poprzez wykazanie, że mogłoby powołać

się na okoliczności, które nie były zgodne z oceną dokonaną przez Komisję na etapie pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, a zatem mogłoby wpłynąć, wszystko jedno w jaki sposób, na ocenę zawartą w decyzji (ww. w pkt 97 wyrok w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 75).

- ²⁰⁹ W ramach rozpatrywanego niniejszym zarzutu skarżąca utrzymuje, że nie miała dostępu po pierwsze, do części dokumentów zawartych w aktach sprawy Komisji dostarczonych przez Degussę, a po drugie, do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło.

– W przedmiocie dostępu do dokumentów Degussy

- ²¹⁰ Z akt sprawy wynika, że w trakcie postępowania administracyjnego skarżąca wnioskuje o dostęp do raportów działu sprzedaży Degussy dotyczących okresu trwania naruszenia.
- ²¹¹ Komisja umożliwiła jej pełen dostęp do dokumentów odnoszących się lat 1996–1999, ale udostępniła jej wyłącznie fragmenty dokumentów odnoszących się do lat 2000 i 2001, na wniosek Degussy uznanych za poufne.
- ²¹² W ramach rozpatrywanego zarzutu skarżąca podważa odmowę dostępu do pełnej wersji dokumentów dotyczących 2000 r., powołując się, po pierwsze, na naruszenie art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 i po drugie, na naruszenie swojego prawa do obrony.

- 213 Należy przypomnieć, że przewidziane w art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 prawo dostępu do akt stanowi jedną z gwarancji procesowych, których celem jest ochrona prawa do obrony, a w szczególności – zapewnienie skutecznego wykonania prawa do bycia wysłuchanym.
- 214 Dostęp do akt nie jest zatem celem samym w sobie, lecz służy ochronie prawa do obrony (zob. podobnie wyrok Sądu w dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-491, pkt 156).
- 215 Wynika z tego, że skarżąca może powoływać się na naruszenia art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 ze względu na odmowę udzielenia jej pełnego dostępu do wspomnianych dokumentów wyłącznie w sytuacji, gdy dokumenty te mogły mieć istotne znaczenie dla jej obrony, do wykazania czego jest zobowiązana.
- 216 W tym względzie skarżąca podnosi, że wspomniane dokumenty mogły zawierać informacje świadczące o konkurencyjnym charakterze rynku NW w drugiej połowie roku 2000, które z kolei mogły stanowić dowody odciążające w odniesieniu do kontynuowania naruszenia w tym okresie. Podnosi ona, że już ich udostępnione fragmenty wskazują na to, że rynek NW był w 2000 r. konkurencyjny, ponieważ koszty produkcji wzrosły, a ceny nie zostały zmienione.
- 217 Jednak, jak zostało stwierdzone w pkt 188 powyżej, ze względu na to, że Komisja ustaliła w wymagany prawem sposób, iż podczas spotkania w Turku istniał ogólny konsensus co do utrzymania poziomu cen w drugiej połowie roku 2000, mogła ona słusznie uznać, iż skutki kartelu utrzymywały się do końca tego okresu, bez konieczności

uwzględnienia ewentualnych informacji świadczących o tym, że cele wspomnianego konsensusu nie mogły zostać osiągnięte.

218 Informacje dotyczące sytuacji na rynku w drugiej połowie roku 2000, a w szczególności poziomu cen stosowanych przez zainteresowane przedsiębiorstwa, nie mogły wobec tego mieć żadnego wpływu na dokonaną przez Komisję ocenę kontynuowania naruszenia do końca 2000 r. Informacje te nie mogły zatem stanowić odciążających dowodów na okoliczność kontynuowania kartelu w tym okresie.

219 W związku z tym, że względu na to, iż skarżąca nie wykazała, że mogłaby wykorzystać na swoją obronę informacje zaczerpnięte ze wspomnianych dokumentów, niniejszy zarzut należy odrzucić, bez konieczności badania podniesionej przez nią argumentacji dotyczącej rzekomo popełnionego przez Komisję błędu w ocenie poufnego charakteru tych dokumentów.

– W przedmiocie dostępu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło

220 Z akt sprawy wynika, że w postępowaniu administracyjnym Komisja oddaliła wniosek skarżącej o uzyskanie dostępu do nieobjętych klauzulą poufności wersji odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa będące jego adresatami.

221 Skarżąca twierdzi, że ta odmowa dostępu naruszyła jej prawo do obrony ze względu na to, iż wspomniane odpowiedzi mogły stanowić dowody odciążające.

- ²²² Należy przypomnieć, że pismo w sprawie przedstawiania zarzutów jest aktem mającym na celu określenie przedmiotu postępowania wszczętego przeciwko przedsiębiorstwu i zapewnienie skutecznego wykonania prawa do obrony (zob. wyrok Sądu z dnia 8 października 2008 r. w sprawie T-69/04 Schunk i Schunk Kohlenstoff-Technik przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2567, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).
- ²²³ W tym kontekście adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów korzystają, zgodnie z zasadą przestrzegania prawa do obrony, z gwarancji procesowych, do których należy prawo dostępu do dokumentów wchodzących w skład akt sprawy Komisji.
- ²²⁴ Odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów nie wchodzi w skład akt dochodzenia w ścisłym rozumieniu tego terminu (ww. w pkt 214 wyrok w sprawie Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, pkt 380).
- ²²⁵ Jeśli chodzi o dokumenty niewchodzące w skład akt sprawy istniejących w momencie doręczenia pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, Komisja ma obowiązek udostępnienia tych odpowiedzi innym zainteresowanym stronom wyłącznie wtedy, jeżeli okaże się, że zawierają one nowe dowody obciążające lub odciażające.
- ²²⁶ W tym względzie, po pierwsze, co się tyczy nowych dowodów obciążających, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że jeżeli w celu ustalenia istnienia naruszenia w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 81 ust. 1 WE Komisja zamierza oprzeć się na fragmencie odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów lub załączonym do takiej odpowiedzi dokumencie, inne przedsiębiorstwa biorące udział w tym postępowaniu powinny mieć możliwość wypowiedzenia się na temat takiego nowego środka dowodowego (zob. ww. w pkt 214 wyrok w sprawie Cimenteries CBR

i in. przeciwko Komisji, pkt 386; wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-314/01 Avebe przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3085, pkt 50).

- 227 Po drugie, co się tyczy nowych dowodów odciążających, zgodnie z tym samym orzecznictwem Komisja nie jest zobowiązana do udostępnienia ich z własnej inicjatywy. Jeżeli podczas postępowania administracyjnego Komisja oddaliła wniosek strony skarżącej o dostęp do dokumentów niewchodzących w skład akt dochodzenia, naruszenie prawa do obrony można stwierdzić jedynie w przypadku, kiedy zostanie ustalone, że postępowanie administracyjne mogłoby zakończyć się w inny sposób, gdyby w trakcie tego postępowania strona skarżąca miała dostęp do wspomnianych dokumentów (ww. w pkt 214 wyrok w sprawie Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, pkt 383).
- 228 Ponadto skarżąca nie może powoływać się na wniosek wynikający z ww. w pkt 97 wyroku w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji (pkt 126), zgodnie z którym to nie tylko Komisja określa dokumenty przydatne do obrony zainteresowanego przedsiębiorstwa. Uwagi te, odnoszące się do dokumentów wchodzących w skład akt sprawy Komisji, nie znajdują stosowania do odpowiedzi udzielonych przez inne zainteresowane przedsiębiorstwa na przedstawione im przez Komisję zarzuty.
- 229 Zatem, wbrew temu co twierdzi skarżąca, względy związane z przestrzeganiem zasady równości broni i zasady przestrzegania prawa do obrony nie mogą co do zasady skutkować zobowiązaniem Komisji do udostępniania wspomnianych odpowiedzi innym stronom, aby mogły one sprawdzić, czy nie ma w nich ewentualnych dowodów odciążających.
- 230 Ponieważ to skarżąca powołuje się na istnienie w tych nieujawnionych odpowiedziach rzekomych dowodów odciążających, do niej należy dostarczenie poszlaki świadczącej o przydatności tych dokumentów dla jej obrony.

- 231 Powinna ona na przykład wskazać potencjalne dowody odciążające lub przedstawić poszlakę uwiarygodniającą ich istnienie, a tym samym – ich przydatność dla celów niniejszego postępowania (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-43/02 Jungbunzlauer przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3435, pkt 351–359).
- 232 W niniejszym przypadku skarżąca podnosi, że odpowiedzi pozostałych przedsiębiorstw na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów mogłyby potwierdzić jej argumenty zmierzające do wykazania ograniczonego czasu trwania naruszenia. Wskazuje ona między innymi, że niektóre inne przedsiębiorstwa zakwestionowały datę rozpoczęcia naruszenia i datę jego zakończenia, podważając w szczególności analizę Komisji dotyczącą kontynuacji naruszenia do końca roku dwutysięcznego. Skarżąca twierdzi ponadto, że wspomniane odpowiedzi mogły zawierać informacje mogące przedstawić w innym świetle istnienie naruszenia w trakcie drugiej połowy roku 2000, między innymi ze względu na brak dowodu na wpływ na ceny w tym okresie.
- 233 Z orzecznictwa wynika jednak, że sam fakt, iż inne przedsiębiorstwa, których sprawa ta dotyczy, przedstawiły w odniesieniu do czasu trwania naruszenia w istocie takie same argumenty jak skarżąca, nie wystarczy, aby uznać te argumenty za dowody odciążające (zob. podobnie ww. w pkt 231 wyrok w sprawie Jungbunzlauer przeciwko Komisji, pkt 353, 355).
- 234 Podobnie okoliczność, że niektóre przedsiębiorstwa w swoich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zdołały wykazać, iż ich uczestnictwo w zarzucanych naruszeniach nie zostało ustalone w sposób wystarczający, w żadnym wypadku nie oznacza, że te odpowiedzi zawierały informacje mogące przedstawić w innym świetle bezpośrednie dowody w postaci dokumentów, na których oparła się Komisja w przypadku innych przedsiębiorstw (ww. w pkt 214 wyrok w Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, pkt 405).

- ²³⁵ Dzieje się tak tym bardziej w niniejszym przypadku, że względu na to, że argumenty przedstawione przez pozostałe przedsiębiorstwa, których ta sprawa dotyczy, w ich odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zostały odrzucone przez Komisję zaskarżonej decyzji. W tych okolicznościach ewentualne wyjaśnienia, jakie skarżąca mogłaby przedstawić na podstawie tych odpowiedzi, mogłyby bowiem zawierać jedynie informacje, które w pełni zostały już wzięte przez Komisję pod uwagę, co nie zmieniło jednak wyniku postępowania.
- ²³⁶ Ponadto, jak zostało już wskazane w pkt 188, 217 i 218 powyżej, ewentualne wskazówki dotyczące konkurencyjnego charakteru rynku i poziomu cen stosowanych między dniem 18 maja i dniem 31 grudnia 2000 r. nie mogły mieć wpływu na twierdzenie Komisji, zgodne z którym w tym okresie kartel był kontynuowany, a zatem nie mogły zostać uznane za dowody odciążające.
- ²³⁷ Z powyższych rozważań wynika, że przedstawione przez skarżącą argumenty nie dostarczają poszlaki świadczącej o przydatności dla jej obrony odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których pismo to dotyczyło.
- ²³⁸ Należy zatem stwierdzić, że skarżąca nie wykazała, iż brak dostępu do tych odpowiedzi mógł zaszkodzić jej obronie.
- ²³⁹ Jednak w zakresie, w jakim skarżąca powołuje się na błędne zastosowanie pkt 27 komunikatu Komisji dotyczącego zasad dostępu do akt Komisji w sprawach na mocy art. 81 i 82 [WE], art. 53, 54 i 57 porozumienia EOG oraz rozporządzenia nr 139/2004 lub, tytułem ewentualnym, na jego niezgodność z prawem, wystarczy przypomnieć, że wspomniane rozporządzenie, które zresztą nie zostało przywołane zaskarżonej decyzji, zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w dniu

22 października 2005 r., a zatem nie mogło, *ratione temporis*, mieć zastosowania do spornej odmowy dostępu, która nastąpiła w dniu 4 maja 2005 r.

240 Argumentacja skarżącej dotycząca tego komunikatu jest zatem bezprzedmiotowa.

241 Z powyższych względów zastrzeżenie dotyczące odmowy dostępu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło, jak również niniejszy zarzut jako całość powinny zostać oddalone jako bezpodstawne.

W przedmiocie rzekomych błędów w określeniu kwoty podstawowej grzywny

Argumenty stron

242 Zarzut czwarty dzieli się na cztery zastrzeżenia dotyczące oceny dokonanej przez Komisję w ramach ustalania kwoty grzywny, jeżeli chodzi o, po pierwsze, wagę naruszenia, po drugie, czas jego trwania, po trzecie, skutek odstraszaający grzywny i po czwarte, nieuwzględnienie jako okoliczności łagodzącej współpracy ze strony skarżącej.

243 W pierwszej kolejności skarżąca twierdzi, że oceniając wagę naruszenia, Komisja naruszyła prawo i popełniła błędy w ocenie okoliczności faktycznych. Zdaniem skarżącej kwota podstawowa grzywny jest w konsekwencji nadmierna i nieproporcjonalna.

- ²⁴⁴ Według skarżącej, po pierwsze, przy ustaleniu kwoty wyjściowej, Komisja nie wzięła pod uwagę tego, że czas trwania kartelu był krótszy w przypadku NBS niż w przypadku NW. Kwota wyjściowa została ustalona na podstawie wielkości rozpatrywanych łącznie rynków NW i NBS w ramach EOG w 1999 r., z pominięciem faktu, że czas trwania kartelu był krótszy, jeżeli chodzi o NBS. Ze względu na to, że rynek NW stanowi między 60 a 65% rynków obu produktów rozpatrywanych łącznie, Komisja powinna była ograniczyć kwotę wyjściową tak, by odzwierciedlało to okresy, podczas których naruszenie dotyczyło wyłącznie rynku NW.
- ²⁴⁵ Po drugie, według skarżącej Komisja nie zbadała wpływu kartelu na rynek. Według skarżącej badanie takie było konieczne w odniesieniu do wszystkich okresów poza tymi, w których porozumienia w sprawie cen były rzeczywiście były stosowane, to znaczy okresem między sierpniem 1997 r. i dniem 18 maja 2000 r. w przypadku NW oraz okresem między dniem 14 maja 1998 r. i dniem 19 grudnia 1999 r. w przypadku NBS. Tymczasem w zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że nie było możliwe zmierzenie rzeczywistych skutków naruszenia (motyw 455 zaskarżonej decyzji), nie uzasadniając jednak tego stwierdzenia.
- ²⁴⁶ Ze względu na to, iż Komisja nie ustaliła, że naruszenie miało wpływ na ceny w początkowym i końcowym okresie trwania kartelu, powinna ona była, zdaniem skarżącej, obniżyć kwotę grzywny. Komisja naruszyła prawo nie sprawdzając tego, czy antykonkurencyjne praktyki zostały wprowadzone w życie, ani nie próbując zmierzyć ich skutków dla rynku.
- ²⁴⁷ Ponadto zaskarżona decyzja jest według skarżącej wadliwa ze względu na brak uzasadnienia co do ustalenia kwoty wyjściowej w wysokości 50 mln EUR, ponieważ Komisja ograniczyła się do wskazania, że taka kwota „powinna zostać przyjęta”. Zdaniem skarżącej w świetle wytycznych i praktyki decyzyjnej Komisji kwota ta jest nieproporcjonalna.

- 248 W drugiej kolejności według skarżącej przy określaniu wysokości nałożonej na nią grzywny Komisja powinna była uwzględnić wyłącznie okres od lutego 1998 r. do maja 2000 r.
- 249 Po pierwsze, Komisja przedstawiła bowiem jedynie dowód naruszenia popełnionego przez skarżącą między sierpniem 1997 r. i dniem 18 maja 2000 r. Po drugie, skarżąca była pierwszym przedsiębiorstwem, które dostarczyło dowody istnienia kartelu w okresie między sierpniem 1997 r. i lutym 1998 r. Okres ten nie powinien być zatem wzięty po uwagę przy ustalaniu kwoty nałożonej na nią grzywny.
- 250 W trzeciej kolejności skarżąca wskazuje, że Komisja w żaden sposób nie uzasadniła zastosowania podwyższenia kwoty grzywny ze względu na skutek odstraszający. Nie wyjaśniła ona, dlaczego podwyższenie to było konieczne, a w szczególności nie wytłumaczyła, czemu w braku takiego podwyższenia istniało prawdopodobieństwo powrotu do naruszenia.
- 251 Wspomniane podwyższenie jest według skarżącej nieproporcjonalne ze względu na cel, jakim jest zapobieżenie powrotowi do naruszenia. Kwota grzywny przed tym podwyższeniem w oczywisty sposób wystarczyłaby, aby spowodować skutek odstraszający, niezależnie od obrotów i zasobów skarżącej.
- 252 W czwartej kolejności skarżąca podnosi, że Komisja nie uwzględniła w pełni jej współpracy w ramach postępowania na podstawie komunikatu w sprawie współpracy. Zdaniem skarżącej Komisja powinna była uwzględnić tę współpracę w zakresie wykraczającym poza ramy tego komunikatu; brak takiego uwzględnienia z jej strony sprowadza się do naruszenia wytycznych oraz zasad proporcjonalności i równego traktowania.
- 253 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

Ocena Sądu

– W przedmiocie oceny wagi naruszenia i poziomu kwoty wyjściowej grzywny

- ²⁵⁴ Na mocy art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 przy ustalaniu wysokości grzywny uwzględnia się ciężar i czas trwania naruszenia.
- ²⁵⁵ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wagę naruszenia ustala się na podstawie szeregu okoliczności, takich jak szczególne okoliczności sprawy, jej kontekst i odstrasza-
jące działanie grzywien, w odniesieniu do których Komisja dysponuje swobodnym
uznaniem (wyroki Trybunału: z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych
C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P, C-213/02 P Dansk Rørindustri
i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 241; z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie
SGL Carbon przeciwko Komisji, C-328/05 P, Zb.Orz. s. I-3921, pkt 43).
- ²⁵⁶ Zgodnie z pkt 1A akapit pierwszy wytycznych „[p]rzy ocenie wagi naruszenia należy
wziąć pod uwagę jego charakter, rzeczywisty wpływ na rynek, tam gdzie może to być
zmierzone, oraz rozmiar właściwego rynku geograficznego”.
- ²⁵⁷ W niniejszym przypadku, aby zakwalifikować naruszenie jako bardzo poważne, Ko-
misja wzięła pod uwagę charakter popełnionego naruszenia, na które składały się
zachowania należące do najpoważniejszych naruszeń art. 81 WE, okoliczność, że na-
ruszenie obejmowało swoim zasięgiem cały EOG, na którym rynki NW i NBS – roz-
patrywane łącznie – przedstawiały znaczną wartość całkowitą, oraz okoliczność, że
należało oczekiwać, iż omawiane naruszenie będzie miało wpływ na rynek, choć nie
można było go zmierzyć (motywy 435–457 zaskarżonej decyzji).

- 258 Następnie kwota wyjściowa grzywny została dostosowana indywidualnie do każdego uczestnika, między innymi na podstawie wagi posiadanej przezeń na rynku. Wobec skarżącej, będącej największym producentem na rynkach NW i NBS rozpatrywanych łącznie, zastosowano kwotę wyjściową w wysokości 50 mln EUR (motywy 460–462 zaskarżonej decyzji).
- 259 W pierwszej kolejności skarżąca kwestionuje powyższą ocenę twierdząc, iż Komisja powinna była wziąć pod uwagę okoliczność, że kartel trwał krócej w przypadku rynku NBS niż w przypadku rynku NW i że rynek NW stanowił między 60 a 65% rynków obu produktów rozpatrywanych łącznie.
- 260 Należy zauważyć, że choć kwota wyjściowa została określona na podstawie wagi całego naruszenia, w przypadku jednolitego i ciągłego naruszenia właściwe może okazać się odzwierciedlenie, na tym etapie określania wysokości grzywny, zróżnicowanej intensywności zachowań stanowiących naruszenie (zob. podobnie ww. w pkt 89 wyrok w sprawie BPB przeciwko Komisji, pkt 364).
- 261 W niniejszym przypadku Komisja w motywie 331 zaskarżonej decyzji wskazała, że „choć jest przekonana, iż chodzi o jednolite i ciągłe naruszenie obejmujące równocześnie NW i NBS”, przy ustalaniu wysokości grzywny weźmie pod uwagę „okoliczność, że kartel dotyczący NBS rozpoczął się później niż kartel dotyczący NW i zakończył się wcześniej od niego”.
- 262 Zatem, wbrew twierdzeniom skarżącej, przy określaniu kwoty grzywny Komisja wzięła pod uwagę okoliczność, że czas trwania zachowań dotyczących NBS był krótszy niż całe naruszenie.

- 263 Skarżąca nie może skutecznie utrzymywać, iż w rzeczywistości Komisja nie postąpiła w ten sposób, na tej tylko podstawie, że motywy 457–462 zaskarżonej decyzji zawierają odwołanie do wielkości rynków NW i NBS rozpatrywanych łącznie i nie opisują dokładnie tego, w jaki sposób czas trwania zachowań o charakterze zмовы dotyczących jednego bądź drugiego z tych produktów został odzwierciedlony przy określaniu kwoty wyjściowej.
- 264 Po pierwsze, Komisja nie jest bowiem zobowiązana do zamieszczenia w uzasadnieniu swojej decyzji obliczeń lub bardziej szczegółowego wyjaśnienia sposobu obliczenia grzywny (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-279/98 P Cascades przeciwko Komisji, Rec. s. I-9693, pkt 50).
- 265 Po drugie, w odpowiedzi na postawione przez Sąd pytanie na piśmie Komisja wyjaśniła, że postanowiła uwzględnić odmienny czas trwania zachowań dotyczących NBS nie w ramach podwyższenia kwoty grzywny z tytułu czasu trwania naruszenia, lecz przy określeniu kwoty wyjściowej, przy czym był to tylko jeden z czynników wziętych pod uwagę w celu ustalenia kwoty wyjściowej na właściwym poziomie.
- 266 W tym względzie, utrzymując, że uwzględnienie ograniczonego czasu trwania zachowań na rynku NBS powinno było znaleźć wyraz w proporcjonalnym obniżeniu kwoty wyjściowej grzywny, skarżąca nie bierze pod uwagę orzecznictwa, zgodnie z którym ustalenie właściwej kwoty wyjściowej nie może być wynikiem prostego rachunku arytmetycznego, zaś wielkość rynku dotkniętego naruszeniem stanowi tylko jeden z czynników, który może być zostać uwzględniony przy określaniu tej kwoty (zob. podobnie ww. w pkt 255 wyrok w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 243).
- 267 Wobec tego zastrzeżenie oparte na nieuwzględnieniu ograniczonego czasu trwania zachowań dotyczących NBS nie jest zasadne.

- 268 W drugiej kolejności skarżąca twierdzi, że kwota wyjściowa grzywny, ustalona w wysokości 50 mln EUR, jest nieproporcjonalna w świetle wytycznych i wcześniejszej praktyki Komisji oraz że uzasadnienie zaskarżonej decyzji w tym względzie jest niewystarczające.
- 269 W tym względzie, w kwestii wcześniejszej praktyki, na którą powołuje się skarżąca, należy przypomnieć, że Komisja dysponuje swobodą uznania w zakresie ustalania wysokości grzywien celem doprowadzenia do tego, ażeby zachowania przedsiębiorstw były zgodne z regułami konkurencji. Fakt, iż Komisja wymierzała już w przeszłości grzywny w określonej wysokości za określone rodzaje naruszeń, nie może zatem pozbawić jej możliwości podwyższenia w każdym momencie tej wysokości, aby zapewnić realizację wspólnotowej polityki konkurencji i wzmóc odstraszający skutek grzywien (zob. wyrok Sądu z dnia 8 października 2008 r. w sprawie T-68/04 SGL Carbon przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2511, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 270 Co się tyczy wytycznych, należy wskazać, że ponieważ w niniejszym przypadku chodzi o naruszenie zakwalifikowane jako bardzo poważne, której to kwalifikacji skarżąca nie zakwestionowała, kwoty wyjściowej w wysokości 50 mln EUR nie można uznać za w sposób oczywisty nieproporcjonalną w świetle skali przewidzianej w wytycznych.
- 271 Jeśli chodzi o rzekome niewystarczające uzasadnienie zaskarżonej decyzji w odniesieniu do określenia kwoty wyjściowej grzywny nałożonej na skarżącą, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem istotne wymogi formalne w tym względzie są spełnione, gdy Komisja wskaże w swej decyzji te elementy oceny, które umożliwiły jej określenie wagi i czasu trwania naruszenia (zob. ww. w pkt 208 wyrok w sprawach połączonych *Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji*, pkt 463 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 272 W niniejszym przypadku Komisja spełniła te wymogi poprzez wskazanie w motywach 453–462 zaskarżonej decyzji kryteriów, które pozwoliły jej określić wagę naruszenia będącego przedmiotem decyzji, to znaczy kryteriów związanych z charakterem naruszenia, jego zakresem i wielkością objętych nim rynków, oraz poprzez wyjaśnienie sposobu, w jaki kryteria te zostały zastosowane w niniejszym przypadku.
- 273 Ponadto jeśli chodzi o uzasadnienie kwot wyjściowych w wymiarze bezwzględnym, należy przypomnieć, że grzywny stanowią instrument polityki Komisji w zakresie konkurencji i musi ona dysponować swobodnym uznaniem przy ustalaniu ich kwot, aby móc wpływać na postępowanie przedsiębiorstw, mobilizując je do przestrzegania reguł konkurencji. Tym samym nie można wymagać od Komisji, by dostarczyła w tym zakresie dodatkowego uzasadnienia ponad uzasadnienie dotyczące wagi i czasu trwania naruszenia (ww. w pkt 269 wyrok z dnia 8 października 2008 r. w sprawie SGL Carbon przeciwko Komisji, pkt 32).
- 274 Zastrzeżenie drugie jest zatem bezpodstawne.
- 275 W trzeciej kolejności skarżąca utrzymuje, że Komisja błędnie nie zbadała rzeczywistego wpływu kartelu na rynek, jeżeli chodzi o okresy inne niż te, w których porozumienia w sprawie cen były, według skarżącej, faktycznie stosowane, to znaczy między sierpniem 1997 r. i dniem 18 maja 2000 r. w przypadku NW oraz między dniem 14 maja 1998 r. i dniem 19 grudnia 1999 r. w przypadku NBS.
- 276 Skarżąca twierdzi, że Komisja była zobowiązana zbadać zakres wpływu na ceny lub przynajmniej oszacować prawdopodobieństwo wywierania rzeczywistego wpływu na rynek w tych okresach.
- 277 W tym względzie należy przypomnieć, że choć rzeczywisty wpływ naruszenia na rynek jest okolicznością, którą należy uwzględnić w celu dokonania oceny wagi tego naruszenia, to jest to tylko jedno spośród kryteriów, obok charakteru naruszenia

i zakres rynku geograficznego. Również z pkt 1A wytycznych wynika, że wpływ ten należy uwzględnić wyłącznie wówczas, gdy można go zmierzyć.

278 Należy również wskazać, że porozumienia horyzontalne dotyczące cen lub podziałów rynków, takie jak to rozpatrywane w niniejszym przypadku, mogą być kwalifikowane jako bardzo poważne naruszenia na podstawie samego ich charakteru, a Komisja nie ma obowiązku wykazywania rzeczywistego wpływu naruszenia na rynek. Rzeczywisty wpływ naruszenia na rynek stanowi tylko jedno z kryteriów, które – jeżeli można je zmierzyć – może pozwolić Komisji na podwyższenie kwoty wyjściowej grzywny powyżej przewidzianej kwoty minimalnej 20 mln EUR (wyrok Trybunału z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-534/07 P Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-7415, pkt 74, 75).

279 W niniejszym przypadku z motywu 455 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja uznała, iż nie było możliwe zmierzenie rzeczywistego skutku, jaki dla rynku EOG spowodowały ustalenia mające charakter naruszenia rozpatrywane jako całość, i w związku z tym właśnie nie oparła się na tym wpływie, w szczególności ze względu na to, że rzeczywisty skutek musi zostać uwzględniony jedynie wówczas, kiedy można go zmierzyć.

280 W tym samym motywie Komisja stwierdziła, że ustalenia kartelowe zostały wprowadzone w życie przez producentów europejskich i że ich wprowadzenie w życie miało skutki dla rynku, choć rzeczywiste skutki były „ex hypothesi trudne do zmierzenia”.

281 Ponadto w motywie 457 zaskarżonej decyzji, zawierającym wniosek dotyczący zakwalifikowania naruszenia jako bardzo poważnego, Komisja odniosła się nie tylko do charakteru naruszenia, zasięgu geograficznego i wielkości rynku, lecz również do okoliczności, że naruszenie „musiało mieć skutki”.

- 282 W tym względzie należy stwierdzić, że ponieważ omawiany kartel został wprowadzony w życie na całym terytorium EOG i miał na celu podział udziałów w rynku i klientów, a także ustalenie cen, Komisja mogła słusznie zakwalifikować go jako bardzo poważne naruszenie na podstawie jego charakteru, bez konieczności wykazania rzeczywistego wpływu tego naruszenia na rynek.
- 283 Stwierdzenie przez Komisję faktu, że naruszenie, rozpatrywane jako całość „musiało mieć skutki” dla rynku, może być potraktowane wyłącznie jako dodatkowa przesłanka wzięta pod uwagę przy określaniu jego wagi.
- 284 Skarżąca nie podważa zresztą tego stwierdzenia jako takiego, lecz ogranicza się do wskazania, że Komisja powinna była uznać okoliczność, iż naruszenie nie miało rzeczywistych skutków w trakcie pewnych okresów jego trwania, i wziąć ją pod uwagę przy określaniu kwoty wyjściowej.
- 285 Argumentacja ta nie jest zatem w rzeczywistości skierowana przeciwko zakwalifikowaniu naruszenia jako bardzo poważnego, lecz ma na celu zakwestionowanie kwoty grzywny nałożonej przez Komisję na podstawie jego wagi.
- 286 W tym względzie należy wskazać, że choć rzeczywisty wpływ naruszenia, jeżeli można go zmierzyć, stanowi jeden z czynników mogących spowodować podwyższenie kwoty wyjściowej grzywny powyżej przewidzianej kwoty minimalnej, w niniejszym przypadku z motywu 455 zaskarżonej decyzji jasno wynika, że Komisja uznała, iż wpływu tego nie można zmierzyć, a zatem nie może on zostać wzięty pod uwagę przy określaniu kwoty grzywny.

287 Odnosnie do wspomnianego przez skarżącą wyroku z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-279/02 Degussa przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-897, pkt 241–254, w którym Sąd, stwierdziwszy, że Komisja ustaliła tę kwotę biorąc pod uwagę rzeczywisty wpływ na rynek pomimo tego, że okoliczność ta nie została wykazana dla całego czasu trwania naruszenia, obniżył kwotę grzywny określoną na podstawie wagi naruszenia, należy wskazać, że w odróżnieniu od okoliczności faktycznych sprawy, w której wydano wskazany wyrok, w niniejszym przypadku w celu określenia kwoty grzywny Komisja nie oparła się na rzeczywistym wpływie naruszenia na rynek.

288 Ponadto ze względu na to, że chodzi o element fakultatywny przy określaniu kwoty grzywny, skarżąca nie może skutecznie zarzucić Komisji, iż nie przedstawiła uzasadnienia swojego twierdzenia dotyczącego niemożności zmierzenia rzeczywistego wpływu naruszenia na rynek.

289 Przy ustaleniu kwoty wyjściowej grzywny nałożonej na skarżącą Komisja mogła bowiem, słusznie i bez konieczności uzasadniania tej decyzji, zrezygnować ze wspomnianego kryterium i oprzeć się na innych elementach, takich jak charakter naruszenia, zasięg geograficzny i wielkość rynku.

290 Wobec tego skarżąca niesłusznie utrzymuje, że Komisja była zobowiązana określić rzeczywisty wpływ kartelu na rynek i wziąć pod uwagę brak takiego wpływu w określonych okresach trwania naruszenia albo przedstawić konkretne powody uzasadniające jej stwierdzenie, że wspomniany wpływ nie dawał się zmierzyć.

291 W świetle tych wszystkich rozważań zastrzeżenia dotyczące oceny wagi naruszenia i określenia kwoty wyjściowej grzywny nie mogą zostać uwzględnione.

– W przedmiocie skutku odstraszającego

- ²⁹² Skarżąca podnosi, że Komisja nie uzasadniła zastosowania podwyższenia kwoty grzywny ze względu na skutek odstraszający, ponieważ nie wyjaśniła jego konieczności w świetle konkretnej sytuacji skarżącej, a także nie przeprowadziła oceny prawdopodobieństwa powrotu do naruszenia. Ponadto zdaniem skarżącej omawiane podwyższenie o 50% jest nadmierne w porównaniu z celem, którym było zapobieżenie powrotowi do naruszenia, i nieproporcjonalne, niezależnie od rozmiarów jej przedsiębiorstwa.
- ²⁹³ Jeśli chodzi o uzasadnienie zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że Komisja wskazała, iż kwotę grzywien należało ustalić na poziomie zapewniającym wystarczający skutek odstraszający, przy uwzględnieniu rozmiaru każdego przedsiębiorstwa (motyw 463 zaskarżonej decyzji).
- ²⁹⁴ W tym samym motywie Komisja postanowiła pomnożyć kwotę wyjściową grzywny nałożonej na skarżącą przez współczynnik 1,5 ze względu na jej duży rozmiar wynikający z znacznych światowych obrotów osiągniętych przez nią w roku obrotowym bezpośrednio poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji.
- ²⁹⁵ Należy stwierdzić, że w tych uwagach Komisja przedstawiła w sposób wymagany prawem elementy uwzględnione przy podwyższeniu, w celu odstraszania, kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, umożliwiając w ten sposób tej ostatniej poznanie powodów tego podwyższenia, dokonanego ze względu na jej konkretną sytuację, i dochodzenie jej praw, a sądowi Unii – dokonanie kontroli.

- 296 W ramach wyjaśniania powodów uzasadniających poziom grzywny Komisja nie jest bowiem zobowiązana do wskazania danych liczbowych, którymi kierowała się, w szczególności co się tyczy zamierzonego skutku odstrasżającego, przy korzystaniu z przysługującego jej zakresu swobodnego uznania (zob. podobnie ww. w pkt 264 wyrok w sprawie *Cascades przeciwko Komisji*, pkt 39–38; wyrok Sadu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-330/01 *Akzo Nobel przeciwko Komisji*, Zb.Orz. s. II-3389, pkt 125).
- 297 Co się tyczy zasadności zaskarżonej decyzji, należy przede wszystkim przypomnieć, że przy określaniu kwoty grzywny Komisja powinna zapewnić jej odstrasżający charakter (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji*, Rec. s. 1825, pkt 106; ww. w pkt 158 wyrok w sprawie *Archer Daniels Midland przeciwko Komisji*, pkt 63).
- 298 W tym względzie Komisja może między innymi wziąć pod uwagę rozmiar i siłę gospodarczą danego przedsiębiorstwa (zob. podobnie ww. w pkt 297 wyrok w sprawie *Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji*, pkt 120; ww. w pkt 255 wyrok w sprawie *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, pkt 243).
- 299 Również pkt 1A akapit czwarty wytycznych przewiduje, że konieczne jest wzięcie pod uwagę rzeczywistych ekonomicznych możliwości sprawców naruszenia w zakresie wyrządzenia znaczących szkód innym podmiotom obecnym na rynku, w szczególności konsumentom, i ustalenie grzywny na takim poziomie, który zapewni jej wystarczająco odstrasżający charakter.
- 300 W niniejszym przypadku, co się tyczy twierdzenia skarżącej dotyczącego rzekomo nieproporcjonalnego charakteru omawianego podwyższenia, należy stwierdzić, że ze względu na to, iż naruszenie podlegające karze odpowiada zachowaniom, których niezgodność z prawem została wielokrotnie potwierdzona przez Komisję od czasu jej pierwszych interwencji w tym zakresie, Komisja mogła ustalić kwotę grzywny na wystarczająco odstrasżającym poziomie bez konieczności oceny prawdopodobieństwa powrotu skarżącej do naruszenia (zob. podobnie wyrok Sadu z dnia 12 grudnia

2007 r. w sprawach połączonych T-101/05 i T-111/05 BASF i UCB przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4949, pkt 46, 47).

301 Następnie należy wskazać, że Komisja dysponuje, w ramach nakreślonych w rozporządzeniu nr 17, zakresem swobodnego uznania przy określaniu wysokości grzywny, w celu skłonienia przedsiębiorstw do przestrzegania reguł konkurencji. W tym względzie, zważywszy na rozmiar skarżącej, o którym świadczy wyjątkowa wysokość jej światowych obrotów, rozpatrywanego podwyższenia o 50% nie można uznać za nieproporcjonalne z uwagi na cel polegający na odstraszeniu.

302 Ponadto skoro podstawą rozpatrywanej argumentacji jest kwestia, która została pominięta przy określaniu kwoty wyjściowej, to znaczy konieczność zapewnienia grzywnie charakteru odstraszącego w kontekście znacznych całkowitych zasobów skarżącej, ta ostatnia nie może ona skutecznie utrzymywać, że kwota wyjściowa uwzględnia w stopniu wystarczającym cel polegający na odstraszeniu.

303 Z uwagi na powyższe niniejsze zastrzeżenie nie może zostać uwzględnione.

– W przedmiocie czasu trwania naruszenia

304 W motywie 467 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że skarżąca uczestniczyła w długotrwałym naruszeniu, które miało miejsce od dnia 31 stycznia 1994 r. do dnia 31 grudnia 2000 r., to znaczy przez okres sześciu lat i jedenastu miesięcy. Wobec tego kwota wyjściowa nałożonej na nią grzywny została powiększona o 65%, czyli 10% za każdy pełen rok uczestnictwa i 5% za pozostały okres.

305 Skarżąca, po pierwsze, kwestionuje tę ocenę, twierdząc że Komisja nie udowodniła jej uczestnictwa w naruszeniu w okresie poprzedzającym sierpień 1997 r. ani w okresie następującym po dniu 18 maja 2000 r.

306 Ze względu zaś na to, że zastrzeżenie to w pełni pokrywa się z argumentacją przedstawioną przez skarżącą w ramach zbadanych powyżej dwóch pierwszych zarzutów dotyczących czasu trwania naruszenia, nie zachodzi konieczność jego odrębnego badania.

307 Po drugie, skarżąca twierdzi, że była pierwszym przedsiębiorstwem, które w ramach współpracy z Komisją dostarczyło dowodów na istnienie naruszenia między sierpniem 1997 r. i lutym 1998 r. Zdaniem skarżącej Komisja nie mogła zatem uwzględnić tego okresu przy określaniu kwoty nałożonej na nią grzywny.

308 Zgodnie z pkt 23 lit. b) ostatni akapit komunikatu w sprawie współpracy, „jeżeli przedsiębiorstwo przedstawi dowody odnoszące się do stanu faktycznego uprzednio nieznanego Komisji, mające bezpośredni wpływ na siłę lub czas trwania domniemanego kartelu, Komisja nie uwzględni tych elementów przy ustalaniu grzywnien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody”.

309 W niniejszym przypadku skarżąca w istocie twierdzi, że dowody naruszenia, których dostarczyła w ramach współpracy, miały bezpośredni wpływ na ustalenie czasu trwania kartelu, ponieważ pozwoliły Komisji określić datę rozpoczęcia naruszenia na sierpień 1997 r.

310 Należy zauważyć, że argument ten opiera się na twierdzeniu, zgodnie z którym Komisja nie ustaliła w wymagany prawem sposób istnienia naruszenia w okresie poprzedzającym sierpień 1997 r.

- 311 Ze względu zaś na to, że twierdzenie to zostało oddalone w ramach badania zarzutu pierwszego (zob. pkt 170 powyżej), niniejszy argument również nie może zostać uwzględniony. Ponieważ Komisja słusznie ustaliła, że kartel obejmował okresy poprzedzające sierpień 1997 r., dostarczony przez skarżącą dowód, dotyczący okresu późniejszego, nie mógł mieć bezpośredniego wpływu na ustalenie czasu trwania kartelu.
- 312 W świetle powyższego niniejsze zastrzeżenie, w zakresie w jakim dotyczy czasu trwania naruszenia, nie wymaga przeprowadzenia badania odrębnego od tego przeprowadzonego powyżej w odniesieniu do zarzutów pierwszego i drugiego, a w pozostałym zakresie nie jest zasadne.
- W przedmiocie nieuwzględnienia współpracy skarżącej w zakresie wykraczającym poza komunikat w sprawie współpracy
- 313 Tytułem posiłkowym w stosunku do zarzutu trzeciego, opartego na błędnym zastosowaniu komunikatu w sprawie współpracy, który zostanie zbadany w dalszej kolejności, skarżąca podnosi, że Komisja nie wzięła w pełni pod uwagę, jako okoliczności łagodzącej, jej współpracy poza zakresem zastosowania tego komunikatu.
- 314 W tym względzie wystarczy przypomnieć, że jeśli chodzi o naruszenia wchodzące w zakres zastosowania komunikatu w sprawie współpracy, co do zasady zainteresowany podmiot nie może skutecznie zarzucić Komisji, że nie uwzględniła jako okoliczności łagodzącej stopnia jego współpracy poza ramami prawnymi komunikatu w sprawie współpracy (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie T-15/02 BASF przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-497, pkt 586 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 315 W niniejszym przypadku uwaga ta jest zasadna tym bardziej, że Komisja uwzględniła współpracę skarżącej, ograniczając kwotę grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy. W tych okolicznościach nie można skutecznie zarzucić Komisji, że nie zastosowała dodatkowego obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, już poza zakresem zastosowania wspomnianego komunikatu.
- 316 W konsekwencji niniejsze zastrzeżenie i tym samym zarzut czwarty w całości nie mogą zostać uwzględnione.

W przedmiocie zastosowania komunikatu w sprawie współpracy

Argumenty stron

- 317 Niniejszy zarzut dzieli się na trzy zastrzeżenia, dotyczące, po pierwsze, oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji, po drugie, zaklasyfikowania jej w stosunku do innych przedsięwzięć, których dotyczyła zaskarżona decyzja i, po trzecie, poziomu przyznanego obniżenia kwoty grzywny.

– W przedmiocie oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji

- 318 Skarżąca twierdzi, iż Komisja niesłusznie uznała, że jej wniosek o złagodzenie sankcji został złożony w dniu 4 kwietnia 2003 r., nie zaś w dniu 3 kwietnia o godz. 9.30, kiedy to skarżąca skontaktowała się z Komisją telefonicznie, przyznając się do uczestnictwa w naruszeniu i prosząc o pilne spotkanie w celu przedstawienia ustnego dowodu.

- 319 Wnioski o złagodzenie sankcji powinny zdaniem skarżącej być rozpatrywane w kolejności ich otrzymania, niezależnie od tego, czy wnioskodawca jest gotowy dostarczyć informacje na piśmie, czy ustnie. W niniejszym przypadku skarżąca twierdzi, że swój wniosek złożyła podczas rozmowy telefonicznej w dniu 3 kwietnia, po czym tego samego dnia o godz. 13.24 wysłała faks, w którym poprosiła o pilne spotkanie w celu złożenia ustnego oświadczenia.
- 320 Odmowa uznania przez Komisję takiego wniosku za wniosek o złagodzenie sankcji stanowi zdaniem skarżącej karę dla przedsiębiorstwa, które chce złożyć oświadczenie ustne, wymagające czasu ze względów organizacyjnych. Według niej jeśli przedsiębiorstwo przyznaje się do naruszenia i chce współpracować, składając oświadczenie niezwłocznie, w terminie uzgodnionym z Komisją, jego wniosek powinien być uważany za złożony w chwili, kiedy poprosiło ono o spotkanie z Komisją w celu złożenia oświadczenia.
- 321 Oświadczenia ustne są zdaniem skarżącej uznanym środkiem występowania z wnioskiem o złagodzenie sankcji. Natomiast podejście przyjęte przez Komisję w zaskarżonej decyzji zniechęca przedsiębiorstwa do dostarczania dowodów ustnych i jest sprzeczne z celami komunikatu w sprawie współpracy. Według skarżącej w niniejszym przypadku była ona jedynym przedsiębiorstwem, które sprawiło, że jego kadra zarządzająca, będąca bezpośrednimi świadkami kartelu, złożyła ustne oświadczenia i odpowiedziała na pytania Komisji.
- 322 Według skarżącej rozmowa telefoniczna i faks z dnia 3 kwietnia potwierdzają wystąpienie przez nią z wnioskiem o spotkanie w celu złożenia wniosku o złagodzenie sankcji, wskazując charakter informacji, jakie zamierzała jak najszybciej przekazać Komisji. W drugim fakcie, wysłanym tego samego dnia o godz. 17.24, wskazała ona, że była gotowa natychmiast udzielić informacji i oddała się do dyspozycji Komisji, aby odbyć spotkanie tego samego dnia lub nazajutrz.

323 Tak więc wspomniane wiadomości jasno wskazywały cel spotkania i charakter informacji, które skarżąca zamierzała przedstawić Komisji. Okoliczność, że same w sobie nie zawierały one informacji dotyczących naruszenia, jest według skarżącej pozbawiona znaczenia.

324 Zdaniem skarżącej Komisja, odmawiając uznania, że skarżąca złożyła wniosek o złagodzenie sankcji w dniu 3 kwietnia 2003 r. o godz. 9.30, lub – posiłkowo – o godz. 13.24, nie wzięła pod uwagę immanentnych cech wniosku ustnego, naruszając w ten sposób art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 i pkt 21–23 komunikatu w sprawie współpracy.

325 Ponadto według skarżącej Komisja naruszyła zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań i zasadę dobrej administracji. Skarżąca uważa, iż miała prawo spodziewać się, że jej wniosek będzie uznany za złożony w momencie jej rozmowy telefonicznej. W tych okolicznościach Komisja powinna była poinformować ją o sposobie, w jaki zamierzała zastosować komunikat w sprawie współpracy, co umożliwiłoby skarżącej natychmiastowe sformułowanie wniosku na piśmie i wysłanie go faksem.

326 Traktując w sposób uprzywilejowany przedsiębiorstwo, które wysłało wnioski faksem, Komisja naruszyła zasadę równego traktowania ze szkodą dla skarżącej, której wolą było dostarczenie dowodu ustnego.

327 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

– W przedmiocie zaklasyfikowania skarżącej w stosunku do innych przedsiębiorstw, których dotyczyła zaskarżona decyzja

- 328 Skarżąca twierdzi, iż Komisja niesłusznie uznała, że EKA Chemicals i Arkema spełniły, odpowiednio w chwili złożenia przez każdą z nich wniosku o złagodzenie sankcji, warunek, o którym mowa w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.
- 329 Według skarżącej Komisja wzięła pod uwagę wyłącznie moment złożenia przez EKA Chemicals i Arkemę wniosków o złagodzenie sankcji i nie zbadała, czy dostarczyły one dowód mający istotną wartość dodaną, wbrew pkt 21–23 komunikatu w sprawie współpracy i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz wbrew spoczywającemu na niej obowiązkowi uzasadnienia.
- 330 Tymczasem informacje dostarczone przez EKA Chemicals i Arkemę nie stanowiły dowodów mających istotną wartość dodaną, a zatem nie spełniały warunków określonych w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.
- 331 Co się tyczy EKA Chemicals, skarżąca twierdzi, że większość informacji dostarczonych w jej fakcie z dnia 29 marca 2003 r. i w jej ustnym oświadczeniu z dnia 31 marca 2003 r. dotyczyła porozumień między dwoma producentami skandynawskimi, a zatem była bez znaczenia dla udowodnienia kartelu w EOG. Znaczna część informacji odnosiła się do okoliczności poprzedzających rozpoczęcie kartelu.
- 332 W zaskarżonej decyzji Komisja oparła się na dowodach dostarczonych przez EKA Chemicals tylko sześciokrotnie i wyłącznie w odniesieniu do okresu poprzedzającego sierpień 1997 r. Te środki dowodowe miały ograniczone znaczenie, gdyż były niczym nie poparte, niejasne i nieprzekonujące. W rzeczywistości Komisja wykorzystwała jedynie informacje dostarczone przez EKA Chemicals w dniu 8 października 2004 r.

Zważywszy na to, że EKA Chemicals uczestniczyła w kartelu jedynie do czasu jej wejścia na „rynek kontynentalny” (motyw 364 zaskarżonej decyzji), nie mogła dostarczyć informacji dotyczących tego rynku.

333 Jeżeli chodzi o Arkemę, jej prawnicy w dniu 3 kwietnia 2003 r. wysłali do Komisji faks wraz z trzynastoma załącznikami, informując, że zawierają one dokumenty dotyczące naruszenia.

334 Skarżąca twierdzi, że chodziło o odręczne notatki, bez dat ani tytułów, niektóre trudne do odczytania i w kiepskim stanie, a nawet niekompletne, inne zawierały symbole i skróty, niezrozumiałe bez dodatkowych wyjaśnień. W skierowanym do skarżącej piśmie z dnia 1 kwietnia 2005 r. Komisja sama przyznała, że trudno było odczytać te dokumenty. Dopiero w dniu 26 maja 2003 r. Arkema przedstawiła wyjaśnienia i komentarze dotyczące tych dokumentów.

335 Według skarżącej wspomniane dokumenty nie mogą być uznane za środki dowodowe, ponieważ bez dodatkowych wyjaśnień nie pozwalają na ustalenie okoliczności faktycznych. Nie zawierają informacji dotyczących dat, miejsc, tematu rozmów ani uczestników i nie można na ich podstawie wywnioskować, że odnoszą się do NW.

336 Dokumenty te zyskały wartość dowodową wyłącznie dzięki późniejszym wyjaśnieniom, dostarczonym w dniu 26 maja 2003 r. Zrozumienie treści i ocena znaczenia każdego z dokumentów z dnia 3 kwietnia 2003 r. wymagały bowiem szczegółowych wyjaśnień, udzielonych w dniu 26 maja 2003 r.

337 Zdaniem skarżącej Arkema dostarczyła dowody dopiero w dniu 26 maja 2003 r., mniej więcej siedem tygodni po wysłaniu pierwszego faksu. Czas konieczny dla przedstawienia tych informacji świadczy o niewłaściwym i niepełnym charakterze kontaktu

w dniu 3 kwietnia 2003 r., będącego wynikiem „przedwczesnej i niestosownej próby” Arkemy mającej na celu jednoczesne uzyskanie złagodzenia sankcji w kilku sprawach. O tym pośpiechu ma świadczyć fakt, że przekazane w dniu 3 kwietnia 2003 r. załączniki zostały przedstawione w niewłaściwej kolejności, a nawet w niepełnej formie, i wymagały uzupełnienia dokumentami dostarczonymi w dniu 26 maja 2003 r.

- 338 Skarżąca twierdzi, że w zaskarżonej decyzji Komisja oparła się zarazem na dokumentach dostarczonych w dniu 3 kwietnia 2003 r., dokumentach przedstawionych następnie w dniu 26 maja 2003 r. i wyjaśnieniach udzielonych tego samego dnia. Powołując się na dokument dostarczony w dniu 3 kwietnia 2003 r., Komisja wyraźnie opiera się na wyjaśnieniach z dnia 26 maja 2003 r. (zob. przykładowo motyw 185 zaskarżonej decyzji). Dokumenty przedstawione w dniu 3 kwietnia 2003 r. zostały wykorzystane tylko w odniesieniu do jednego spotkania (motyw 192 zaskarżonej decyzji) i również to odniesienie również wymagało odwołania się do wyjaśnień z dnia 26 maja 2003 r.
- 339 Ponadto według skarżącej Arkema nie złożyła wniosku o złagodzenie sankcji dotyczącego NBS i nie dostarczyła żadnej informacji na temat NBS przed dniem 15 lipca 2003 r. Komisja nie miała zatem podstaw, aby stwierdzić, że dokumenty dostarczone w dniu 3 kwietnia 2003 r. odnosiły się do obu produktów, których dotyczyło dochodzenie.
- 340 Komisja nie zgadza się z argumentami skarżącej.

– W przedmiocie poziomu obniżenia kwoty grzywny przyznanego skarżącej

- 341 Tytułem posiłkowym skarżąca wskazuje, że Komisja naruszyła prawo i popełniła oczywisty błąd w ocenie, odmawiając jej przyznania ze względu na jej współpracę maksymalnego obniżenia w wysokości 20%, przewidzianego dla przedsiębiorstwa, które jako trzecie spełni warunek przewidziany pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.

- 342 Poziom obniżenie jest ustalany na podstawie momentu dostarczenia dowodów i ich istotnej wartości dodanej. Komisja nie zbadała jednak, w jakim zakresie informacje skarżącej przedstawiały sobą istotną wartość dodaną.
- 343 Co więcej, według skarżącej Komisja nie oceniła prawidłowo znaczenia pochodzących od niej informacji. W odróżnieniu od informacji przedstawionych przez EKA Chemicals i Arkemę, informacje dostarczone przez skarżącą dotyczyły zarazem rynku NW i NBS. Skarżąca przedstawiła szczegółowe i dokładne informacje na temat wszystkich wymienionych w zaskarżonej decyzji ważnych spotkań zorganizowanych między sierpniem 1997 r. i końcem 1998 r., jeśli chodzi o NW, oraz między majem 1998 r. i grudniem 1999 r., jeśli chodzi o NBS. Praktycznie wszystkie wymienione przez skarżącą spotkania zostały według niej wykorzystane przez Komisję jako dowód naruszenia.
- 344 W tym względzie zdaniem skarżącej Komisja powinna była uznać, że to ona jako pierwsza dostarczyła szczegółowych, a zatem nowych informacji na temat całości wspomnianych spotkań stanowiących istotę kartelu. Według niej Komisja niesłusznie stwierdziła, że inne przedsiębiorstwa poinformowały ją już wcześniej o tych spotkaniach. Skarżąca uważa, że Komisja nie powinna była ograniczyć się do oceny dostarczonego przez nią dowodu „jako całości”, lecz powinna była ocenić każdy z jego elementów.
- 345 W opinii skarżącej Komisja nie doceniła charakteru informacji skarżącej, stwierdzając, że potwierdzają one tylko informacje dostarczone już przez Degussę. Skarżąca uważa, że dostarczyła istotne dowody, na które składały się bezpośrednie zeznania. Komisja zaledwie dziesięć razy oparła się na informacjach Degussy, w których w szczególności nie było mowy na temat spotkań w 1997 r. dotyczących NW, o których poinformowała skarżąca.
- 346 Skarżąca twierdzi, iż Komisja powinna była wziąć pod uwagę okoliczność, że tylko ona postawiła do dyspozycji Komisji swoje kadry zarządzające, które przedstawiły

bezpośredni dowód naruszenia, że nie ograniczyła się ona do złożenia oświadczeń na piśmie za pośrednictwem swoich adwokatów i że współpracowała ona w sposób ciągły po złożeniu wniosku o złagodzenie sankcji, czyniąc zadość żądaniom udzielenia informacji i samorzutnie dostarczając informacji uzupełniających. Komisja niesłusznie uznała, że zeznania ustne uczestników spotkań miały mniejszą wartość dowodową niż dowody w postaci dokumentów.

347 Zaskarżona decyzja zdaniem skarżącej jest w znacznej mierze oparta na dostarczonych przez nią informacjach. Nie biorąc pod uwagę znacznego zakresu tej współpracy, Komisja nie zastosowała prawidłowo pkt 23 komunikatu w sprawie współpracy.

348 Zmniejszenie przyznane skarżącej jest według tej ostatniej wyjątkowo nieznaczne i nieproporcjonalne, zarówno w stosunku do maksymalnego zmniejszenia przewidzianego w komunikacie w sprawie współpracy, jak i w stosunku do zmniejszenia przyznanego innym przedsiębiorstwom, których dotyczyło, między innymi Arkemie, co stanowi naruszenie zasady równego traktowania. Skarżąca uważa, że przyczyniła się do ustalenia naruszenia w większym stopniu niż Arkema. Zmniejszenie kwoty grzywny przyznane skarżącej jest zatem według niej „w sposób oczywisty niezgodne z prawem i nierozsądnie niskie”.

349 Komisja twierdzi, że w motywie 523 zaskarżonej decyzji przedstawiła w wymagany prawem sposób powody, dla których, uwzględniając współpracę skarżącej, zmniejszyła o 10% kwotę nałożonej na nią grzywny.

350 Jeżeli chodzi o znaczenie i zakres wartości dodanej dowodów przedstawionych przez skarżącą, Komisja twierdzi, iż wzięła pod uwagę okoliczność, że dowody te dotyczyły zarazem NW i NBS. Niemniej jednak według Komisji skarżąca dostarczyła głównie środków dowodowych, które pozwoliły potwierdzić niektóre informacje pochodzące od Degussy i Arkemy.

- 351 Według Komisji choć prawdą jest, że dowody dostarczone przez skarżącą są wymienione w zaskarżonej decyzji w odniesieniu do wszystkich wielostronnych spotkań w okresie od 1997 r. do 2000 r., w chwili złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji sygnały dotyczące tych spotkań zostały już zgłoszone przez inne przedsiębiorstwa. Komisja mogła więc uznać, że dowody dostarczone przez skarżącą jedynie potwierdziły to, co już wiedziała na temat całego naruszenia.
- 352 Jeżeli chodzi o znaczenie i ciągłość współpracy skarżącej po złożeniu przez nią wniosku o złagodzenie sankcji, z pkt 23 lit. b) akapit drugi komunikatu w sprawie współpracy wynika, że Komisja nie jest zobowiązana do uwzględnienia tych elementów. Komisja uważa, że należy zakładać ciągłą współpracę, a przepis ten umożliwia raczej penalizację słabej współpracy po złożeniu wniosku o złagodzenie sankcji.
- 353 Co się tyczy rzekomego naruszenia zasady równego traktowania, zdaniem Komisji sytuacje skarżącej i Arkemy nie są porównywalne z powodów przedstawionych w motywach 510 i 513 zaskarżonej decyzji, która to różnica uzasadnia przyznanie maksymalnego zmniejszenia Arkemie, ale nie skarżącej. Ponadto Komisja wskazuje, że w motywie 515 zaskarżonej decyzji w sposób wyraźny uwzględniła datę przedstawienia dowodów przez skarżącą.

Ocena Sądu

- 354 Komunikat w sprawie współpracy w pkt 21–23 przewiduje:

„21 W celu zakwalifikowania się do zmniejszenia grzywien przedsiębiorstwo musi dostarczyć Komisji takie dowody domniemanego naruszenia, które przyczyniają się do zwiększenia wartości [mają istotną wartość dodaną w stosunku do] dowodów już

będących w posiadaniu Komisji oraz musi wycofać się z udziału w domniemanym naruszeniu najpóźniej z chwilą składania dowodów.

22. Pojęcie »zwiększenia wartości« [»wartości dodanej«] odnosi się do zakresu, w którym dostarczone dowody zwiększają, poprzez swój charakter lub poziom szczegółowości, możliwość udowodnienia przez Komisję danego stanu faktycznego. Przy tej ocenie Komisja zasadniczo uzna pisemne dowody pochodzące z okresu, do którego odnosi się stan faktyczny, za mające większą wartość niż dowody ustalone później. Podobnie dowody bezpośrednio odnoszące się do danego stanu faktycznego zasadniczo zostaną uznane za posiadające większą wartość niż dowody odnoszące się [do niego] tylko pośrednio.

23. Komisja ustali w końcowej decyzji przyjętej na końcu procedury administracyjnej [postępowania administracyjnego]:

- a) czy dowody dostarczone przez przedsiębiorstwo znacząco zwiększają wartość [miały istotną wartość dodaną w stosunku do] dowodów będących w posiadaniu Komisji w tym samym czasie [już będących w posiadaniu Komisji];
- b) poziom zmniejszenia grzywien, z którego skorzysta przedsiębiorstwo, w odniesieniu do grzywien, które w przeciwnym przypadku zostałyby nałożone, według następujących zasad. Dla:

- pierwszego przedsiębiorstwa spełniającego warunki pkt 21: zmniejszenie o 30–50%,
- drugiego przedsiębiorstwa spełniającego warunki pkt 21: zmniejszenie o 20–30%,
- kolejnych przedsiębiorstw spełniających warunki pkt 21: zmniejszenie o wartość do 20%.

W celu ustalenia poziomu zmniejszenia w ramach każdego przedziału Komisja uwzględni moment złożenia dowodów spełniających warunki określone w pkt 21 oraz zakres, w jakim zwiększają wartość dowodów już posiadanych [oraz zakres wartości dodanej, jaką przedstawiają]. Może także uwzględnić zakres i ciągłość współpracy prowadzonej przez przedsiębiorstwo po dniu złożenia dowodów.

Ponadto jeżeli przedsiębiorstwo przedstawi dowody odnoszące się do stanu faktycznego uprzednio nieznanego Komisji, mające bezpośredni wpływ na siłę lub czas trwania domniemanego kartelu, Komisja nie uwzględni tych elementów przy ustalaniu grzywien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody”.

³⁵⁵ W niniejszym przypadku w oparciu o komunikat w sprawie współpracy Komisja stwierdziła, że Degussa spełniała warunki pozwalające na skorzystanie z całkowitego zwolnienia z grzywny. EKA Chemicals i Arkema, uznane odpowiednio za pierwsze i drugie przedsiębiorstwo, które spełniły warunki określone w pkt 21 wspomnianego komunikatu, otrzymały zmniejszenie grzywny odpowiednio o 40 i 30%. Skarżąca, uznana za trzecie przedsiębiorstwo spełniające te warunki, skorzystała ze zmniejszenia o 10% (motywy 501–524 zaskarżonej decyzji).

– W przedmiocie oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji

- 356 Z zaskarżonej decyzji wynika, że EKA Chemicals wystąpiła z wnioskiem o złagodzenie sankcji w dniu 29 marca 2003 r., złożyła ustne oświadczenie w dniu 31 marca 2003 r. i w tym samym tygodniu dostarczyła dowody naruszenia (motywy 67, 503, 505 zaskarżonej decyzji).
- 357 Faksem wysłanym w dniu 3 kwietnia 2003 r. o godz. 15.50 Arkema przekazała Komisji swój wniosek o złagodzenie sankcji wraz z trzynastoma załącznikami, wskazując, że zawierają one dokumenty odnoszące się do przedmiotowego naruszenia. W dniu 26 maja 2003 r. Arkema przedstawiła Komisji nowe informacje dotyczące jej wniosku o złagodzenie sankcji, wśród których znajdowały się wyjaśnienia w sprawie dokumentów przekazanych w dniu 3 kwietnia 2003 r. (motywy 69, 510, 516 zaskarżonej decyzji).
- 358 Z akt sprawy, a także z motywów 68–71 zaskarżonej decyzji wynika, że skarżąca po raz pierwszy skontaktowała się z Komisją telefonicznie rano w dniu 3 kwietnia 2003 r.
- 359 Faksem wysłanym tego samego dnia o godz. 13.15 skarżąca powiadomiła Komisję, że chce „niniejszym” złożyć wniosek na podstawie komunikatu w sprawie współpracy i że, ze względu na to, iż jej dowód ma charakter ustny, chce „możliwie jak najszybciej spotkać się z Komisją w celu przedstawienia jej tych informacji, zgodnie z procedurą umożliwiającą złożenie tego typu oświadczeń w formie ustnej”. Na koniec skarżąca zwróciła się do Komisji o potwierdzenie jej „gotowości do spotkania [nazajutrz]”.

- 360 Faksem wysłanym tego samego dnia o godz. 17.24 skarżąca potwierdziła, że jest „gotowa udzielić dodatkowych dalszych informacji i pozostaje w pełni do dyspozycji Komisji w celu spotkania [tego samego dnia lub nazajutrz]”. Faksem wysłanym tego samego dnia o godz. 17.28 skarżąca potwierdziła swój udział w spotkaniu z Komisją przewidzianym na następny dzień, 4 kwietnia 2003 r., na godz. 14.15.
- 361 W dniu 4 kwietnia 2003 r. skarżąca złożyła w lokalu Komisji oświadczenie ustne, któremu towarzyszyły zeznania jej kierownictwa. W dniu 9 kwietnia 2003 r. skarżąca złożyła oświadczenie ustne dotyczące szczególnie NBS. W dniach 11 i 16 kwietnia 2000 r. potwierdziła pisemnie swoje oświadczenia, dołączając pewne dodatkowe informacje.
- 362 Na podstawie tych okoliczności faktycznych, które nie zostały zakwestionowane przez skarżącą, Komisja w zaskarżonej decyzji uznała, że „w dniu 4 kwietnia 2003 r. [...] [skarżąca] wystąpiła z wnioskiem o zastosowanie komunikatu w sprawie [współpracy] polegającym na oświadczeniu ustnym” (motyw 515 zaskarżonej decyzji).
- 363 W ramach niniejszego zastrzeżenia skarżąca twierdzi, że przy stosowaniu pkt 21–23 komunikatu w sprawie współpracy Komisja naruszyła prawo. Według skarżącej, jeśli przedsiębiorstwo chce współpracować składając oświadczenie niezwłocznie, w terminie uzgodnionym z Komisją, jego wniosek powinien być uważany za złożony w chwili, kiedy skontaktowało się ono z Komisją w celu złożenia tego oświadczenia.
- 364 W tym względzie należy stwierdzić, że z pkt 21 i 23 komunikatu w sprawie współpracy wynika, że aby móc ubiegać się o zmniejszenie grzywny, przedsiębiorstwo musi dostarczyć Komisji dowody, które mają istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w posiadaniu Komisji. Ponadto w celu zastosowania przedziałów

zmniejszenia kwoty grzywny przewidzianych w pkt 23 lit. b) tego komunikatu Komisja musi określić moment, w którym przedsiębiorstwo spełniło te warunki.

365 Tak więc z brzmienia omawianych przepisów jasno wynika, że w celu zastosowania przedziałów zmniejszenia przewidzianych w pkt 23 lit. b) komunikatu w sprawie współpracy Komisja musi określić moment, w którym przedsiębiorstwo rzeczywiście dostarczyło jej dowody przedstawiające istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w jej posiadaniu.

366 Za przyjęciem takiej wykładni przemawiają względy nierozłącznie związane z systemem przewidzianym w omawianym komunikacie, zgodnie z którymi Komisja jest zobowiązana określić dokładny moment, w którym warunki zmniejszenia kwoty grzywny zostały spełnione przez dane przedsiębiorstwo; Komisja czyni to porównując dostarczone dowody z dowodami będącymi już w jej posiadaniu w chwili złożenia wniosku, a zatem – musi rzeczywiście dysponować przedmiotowymi dowodami.

367 W zakresie w jakim skarżąca twierdzi, że takie podejście, oparte na określeniu momentu rzeczywistego przedstawienia dowodów dostarczonych przez przedsiębiorstwo występujące z wnioskiem o złagodzenie sankcji, zniechęca przedsiębiorstwa do przedstawienia dowodu ustnego, który tymczasem może obejmować zeznania złożone przez osoby bezpośrednio uczestniczące w zachowaniach stanowiących naruszenie, należy zauważyć, że to stwierdzenie, nawet przy założeniu jego słuszności, nie może podważyć wykładni wynikającej z samego brzmienia komunikatu w sprawie współpracy.

368 W każdym razie skarżąca niesłusznie utrzymuje, że powyższe podejście prowadzi do nierównego traktowania za szkodą dla przedsiębiorstw, które chcą złożyć oświadczenie ustne.

- 369 Omawiane przepisy komunikatu w sprawie współpracy, które wymagają określenia dokładnego momentu przedstawienia dowodów mających istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w posiadaniu Komisji, znajdują bowiem takie samo zastosowanie do każdego przedsiębiorstwa składającego wniosek o złagodzenie sankcji.
- 370 Co się tyczy określenia daty wniosku, przedsiębiorstwa składające wniosek o złagodzenie sankcji na podstawie tego komunikatu powinny być uważane za znajdujące się w porównywalnych sytuacjach, niezależnie od sposobów przedstawienia dowodów, których wybór należy do wnioskodawcy. Sytuacje te muszą zatem być traktowane tak samo.
- 371 W świetle tych uwag teza skarżącej, zgodnie z którą w celu zastosowania przedziałów zmniejszenia grzywny należy wziąć pod uwagę moment, w którym przedsiębiorstwo kontaktuje się z Komisją, aby złożyć oświadczenie ustne, nie może zostać uwzględniona.
- 372 W niniejszym przypadku bezsporne jest, że skarżąca nie przedstawiła Komisji żadnego dowodu w sprawie naruszenia, którego dotyczył jej wniosek, przed złożeniem oświadczenia w dniu 4 kwietnia 2003 r. Wobec tego Komisja słusznie uznała, że to tego dnia skarżąca spełniła warunek, o którym mowa w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.
- 373 W tym względzie skarżąca nie może również skutecznie powoływać się na ograniczenia czasowe związane ze złożeniem jej ustnego oświadczenia.
- 374 Właśnie bowiem dlatego, że ustne przekazanie informacji okazuje się być sposobem współpracy zasadniczo wolniejszym od przekazywania informacji w drodze

pisemnej, przedsiębiorstwo, które wybiera ustne przekazanie informacji, musi mieć świadomość ryzyka, iż inne przedsiębiorstwo przekaże Komisji, pisemnie i wcześniej niż ono, dowody przesądzające o istnieniu kartelu (zob. podobnie ww. w pkt 314 wyrok w sprawie BASF przeciwko Komisji, pkt 505).

- 375 Ponadto skarżąca nie twierdzi, że moment, w którym złożyła swój wniosek o złagodzenie sankcji, był w jakikolwiek sposób uwarunkowany dostępnością środków Komisji. Z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że Komisja w pełni uwzględniła nagłą konieczność podkreślaną przez skarżącą i zorganizowała spotkanie w zaproponowanym terminie w celu przyjęcia jej wniosku.
- 376 Jeśli chodzi o zarzucane Komisji naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem może powoływać się na tę zasadę każdy, u kogo administracja Unii wzbudziła słusne oczekiwania (zob. wyrok Sądu z dnia 7 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych T-213/01 i T-214/01 Österreichische Postsparkasse i Bank für Arbeit und Wirtschaft przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1601, pkt 210 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 377 W niniejszym przypadku skarżąca ogranicza się do stwierdzenia, że Komisja powinna była poinformować ją o sposobie, w jaki zamierzała zastosować komunikat w sprawie współpracy.
- 378 Tymczasem, zważywszy na wyraźne brzmienie przytoczonych wyżej przepisów tego komunikatu, które wymagają przedstawienia dowodów stanowiących istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w posiadaniu Komisji, skarżąca nie mogła słuszenie oczekiwać, że kolejność jej współpracy zostanie ustalona, w celu zastosowania przedziałów zmniejszenia kwoty grzywny, na podstawie daty jej

kontaktów w dniu 3 kwietnia 2003 r., ponieważ w ramach tych kontaktów nie został przedstawiony żaden dowód.

379 Ponadto skarżąca nie twierdzi, że otrzymała od Komisji najmniejsze choćby zapewnienie, iż jej wniosek zostanie potraktowany tak, jak gdyby został złożony w dniu 3 kwietnia 2003 r., ani nie zarzuca jej, że nie działała z szybkością wymaganą ze względu na okoliczności.

380 Należy wobec tego stwierdzić, że Komisja nie przedsięwzięła żadnego środka ani nie zachowała się w żaden sposób, które mogłyby spowodować powstanie po stronie skarżącej jakichkolwiek uzasadnionych oczekiwań, iż zostanie uznane, że jej wniosek o złagodzenie sankcji spełnił warunek, o którym mowa w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy, w chwili skontaktowania się przez nią z Komisją w dniu 3 kwietnia 2003 r.

381 W konsekwencji należy oddalić argumentację skarżącej dotyczącą naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, jak również argumentację odnoszącą się do naruszenia zasady dobrej administracji, która opiera się na tych samych argumentach.

382 Ze względu na powyższe zastrzeżenie dotyczące oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji jest bezzasadne.

– W przedmiocie informacji dostarczonych przez dwa pozostałe przedsiębiorstwa

383 Skarżąca twierdzi, że EKA Chemicals ani Arkema nie dostarczyły dowodów przedstawiających istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w posiadaniu Komisji odpowiednio w dniu złożenia ich wniosków.

384 W pierwszej kolejności twierdzi ona, że aby zaklasyfikować każde przedsiębiorstwo w celu zastosowania przedziałów zmniejszenia kwoty grzywny przewidzianych w pkt 23 lit. b) komunikatu w sprawie współpracy, Komisja wzięła pod uwagę wyłącznie moment złożenia wniosku przez każdą z nich, bez uwzględnienia wartości dodanej dostarczonych informacji. Podnosi ona ponadto, że oceny te nie zostały w wystarczającym stopniu uzasadnione.

385 Należy zauważyć przede wszystkim, że w motywach 503 i 509 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, iż EKA Chemicals i Arkema przedstawiły dowody mające w obu przypadkach istotną wartość dodaną w stosunku do dowodów będących już w jej posiadaniu w momencie ich dostarczenia.

386 Jeżeli chodzi o EKA Chemicals, Komisja wskazała w szczególności, że przedłożyła jej ona dowody dotyczące okresu między dniem 31 stycznia 1997 r. i dniem 14 października 1997 r., odnoszące się do okoliczności faktycznych, o których Komisja wcześniej nie wiedziała, a zatem – mające bezpośredni wpływ na ustalenie czasu trwania kartelu. Komisja wskazała ponadto, że EKA Chemicals dostarczyła jej informacje potwierdzające i uzupełniające informacje przedstawione przez Degussę, odnoszące się do okresu między dniem 14 października 1997 r. i dniem 31 grudnia 1999 r. (motyw 506 zaskarżonej decyzji).

387 Choć stwierdzenia te dotyczyły oceny poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w ramach mającego zastosowanie zakresu przedziałów, Komisja oparła się na takich stwierdzeniach również w celu określenia, który przedział miał zastosowanie do EKA Chemicals w odniesieniu do dowodów dostarczonych przez nią między dniem 29 i 31 marca 2003 r., w którym to okresie nie został złożony żaden wniosek o złagodzenie sankcji.

388 Jeżeli chodzi o Arkemę, Komisja wskazała, że wiadomość od niej z dnia 3 kwietnia 2003 r. zawierała odrębne dokumenty potwierdzające istnienie antykonkurencyjnych zachowań odnoszących się do obu produktów, których dotyczyło dochodzenie, i że dokumenty te same w sobie były wystarczająco jasne, aby zostać przez nią zrozumiane, choć zostały następnie uzupełnione (motyw 510 zaskarżonej decyzji). Komisja uznała zatem, że pierwsza wiadomość od Arkemy mająca istotną wartość dodaną pochodziła z dnia 3 kwietnia 2003 r. (motyw 513 zaskarżonej decyzji).

389 Z uzasadnienia tego jasno wynika, że – wbrew twierdzeniom skarżącej – w celu określenia mającego zastosowanie przedziału zmniejszenia kwoty grzywny Komisja zbadała i stwierdziła występowanie istotnej wartości dodanej dowodów przedstawionych przez EKA Chemicals i Arkemę w stosunku do informacji będących już w jej posiadaniu w chwili złożenia wniosku przez każdą z nich.

390 Argumentacja skarżącej oparta na rzekomym naruszeniu prawa przy ocenie przedmiotowych wniosków musi zatem zostać oddalona.

391 Ponadto przytoczone wyżej motywy zaskarżonej decyzji w jasny i niedwuznaczny sposób pokazują główne elementy rozumowania, po przeprowadzeniu którego Komisja stwierdziła, że każdy z omawianych dowodów przedstawiał, w chwili jego

wniesienia, istotną wartość dodaną w rozumieniu pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy, co zostało wzięte pod uwagę przy określaniu przedziałów zmniejszenia kwoty grzywny zastosowanych do każdego z dwóch przedsiębiorstw, którego zmniejszenie to dotyczyło, na podstawie pkt 23 lit. b) tego komunikatu.

³⁹² Zatem również argumentacja skarżącej oparta na rzekomym naruszeniu obowiązku uzasadnienia nie może zostać uwzględniona.

³⁹³ W drugiej kolejności skarżąca podnosi, że oceny Komisji, o których mowa, są w oczywisty sposób błędne.

³⁹⁴ Należy w tym względzie przypomnieć, że chociaż w ramach swojej oceny współpracy z członkami kartelu Komisja nie może pominąć zasady równego traktowania, korzysta ona z szerokiego marginesu swobodnego uznania w zakresie oceny jakości i użyteczności współpracy danego przedsiębiorstwa. Wobec tego zarzucić jej można by było jedynie oczywisty błąd w ocenie (zob. wyrok Sądu z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie T-116/04 Wieland-Werke przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1087, pkt 124 i przytoczone tam orzecznictwo).

³⁹⁵ Oznacza to, że nie wystarczy, iż skarżąca załączy do swojej skargi zaproponowaną przez siebie ocenę dowodów złożonych przez EKA Chemicals i Arkemę, lecz powinna ona wykazać, poprzez konkretną argumentację, na czym polega oczywisty błąd w ocenie popełniony przez Komisję.

³⁹⁶ W tym względzie, co się tyczy dowodów złożonych przez EKA Chemicals, należy przede wszystkim przypomnieć, że z motywu 506 zaskarżonej decyzji wynika, iż przedstawiła ona dokumenty z okresu wystąpienia okoliczności faktycznych odnoszące się do określonych spotkań i innych kontaktów o charakterze zмовы, dotyczące

faktów wcześniej Komisji nieznanymi i mających bezpośredni wpływ na ustalenie czasu trwania kartelu, jeżeli chodzi o okres między dniem 31 stycznia 1997 r. i dniem 14 października 1997 r., oraz informacje potwierdzające i uzupełniające informacje przedstawione przez Degussę w odniesieniu do okresu późniejszego.

³⁹⁷ Jeżeli chodzi o stwierdzenie, zgodnie z którym naruszenie obejmowało całość terytorium EOG, trafności tej oceny nie umniejsza przywoływana przez skarżącą okoliczność, że informacje pochodzące od EKA Chemicals dotyczyły głównie rynku skandynawskiego. Należy przypomnieć, że EKA Chemicals przekazała informacje na temat kontaktów z producentami na „kontynencie”, a ponadto że szereg zachowań stanowiących naruszenie odnosiło się, w jednakowym zakresie, do rynków skandynawskiego i „kontynentalnego” (zob. między innymi motywy 106, 144 zaskarżonej decyzji).

³⁹⁸ Następnie, w zakresie w jakim skarżąca kwestionuje wartość dowodową informacji dostarczonych przez EKA Chemicals, należy zauważyć, że między innymi pozwoliły one Komisji określić datę rozpoczęcia kartelu na dzień 31 stycznia 1994 r. i potwierdzić oświadczenia Degussy odnoszące się do początkowego okresu kartelu. Okoliczność, że podczas badania pierwszego zarzutu informacje te zostały uznane za niewystarczające do tego, aby stwierdzić uczestnictwo skarżącej w naruszeniu poczynawszy od tej daty, nie podważa ich wartości dowodowej jeżeli chodzi o stwierdzenie naruszenia jako takiego.

³⁹⁹ Ponadto teza skarżącej, zgodnie z którą dowody złożone przez EKA Chemicals w znacznej mierze ograniczają się do zdarzeń wcześniejszych niż rozpoczęcie kartelu, oparta jest na jej zastrzeżeniu, w myśl którego kartel rozpoczął się w sierpniu 1997 r. Zastrzeżenie to zostało oddalone jako bezpodstawne w ramach badania zarzutu pierwszego (zob. pkt 170 powyżej).

- 400 Wreszcie rzekomo niewielka liczba motywów zaskarżonej decyzji, w których przywołane zostały informacje przedstawione przez EKA Chemicals, nie podważa wartości dowodowej tych informacji. Ponadto sam fakt, że niektóre z tych motywów odwołują się do informacji przedłożonych już po złożeniu przez EKA Chemicals początkowego wniosku, nie wystarcza, aby uzasadnić tezę skarżącej, jakoby Komisja w rzeczywistości oparła się na informacjach dostarczonych przez EKA Chemicals w terminie późniejszym niż jej wniosek o złagodzenie sankcji.
- 401 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że przywołane przez skarżącą argumenty nie dowodzą, iż Komisja popełniła oczywisty błąd stwierdzając, iż przed złożeniem przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji EKA Chemicals przedstawiła dowody mające istotną wartość dodaną w rozumieniu pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.
- 402 Jeżeli chodzi o informacje przedstawione przez Arkemę, w zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła między innymi, że „pierwsza wiadomość od niej z dnia 3 kwietnia 2003 r. zawierała [trzynaście] odrębnych dokumentów potwierdzających istnienie antykonkurencyjnych zachowań pomiędzy konkurentami odnoszących się do obu produktów, których dotyczyło dochodzenie”, i że „choć dokumenty te same w sobie były wystarczająco jasne, aby zostać przez [Komisję] zrozumiane, [Arkema] dopiero w dniu 26 maja 2003 r. uzupełniła swoją pierwotną wiadomość poprzez pisemne oświadczenie, dostarczając wyjaśnień na temat każdego z dokumentów przekazanych w dniu 3 kwietnia 2006 r. i dodając nowe dokumenty oraz dotyczące ich wyjaśnienia” (motyw 510 zaskarżonej decyzji).
- 403 Komisja w sposób ogólny stwierdziła, że informacje przedstawione przez Arkemę „dotyczyły kartelu na szczeblu europejskim odnoszącego się do obu produktów, których kartel ten dotyczył. Arkema przedstawiła głównie dokumenty z okresu wystąpienia okoliczności faktycznych, które pozwoliły [Komisji] [...] potwierdzić informacje przekazane już przez Degusę i zostały w sposób wyczerpujący wykorzystane w niniejszej decyzji” (motyw 513 zaskarżonej decyzji).

- 404 W odniesieniu do tej oceny skarżąca twierdzi, że informacje dostarczone przez Arkemę w dniu 3 kwietnia 2003 r. nie miały żadnej wartości dowodowej, ponieważ chodziło rzekomo o odręczne notatki, bez dat ani tytułów, niektóre trudne do odczytania lub niekompletne, ponieważ zawierały symbole i skróty, a zatem – bez dodatkowych wyjaśnień były niezrozumiałe. Zdaniem skarżącej dowody złożone przez Arkemę zyskały wartość dowodową dzięki jej dodatkowym wyjaśnieniom z dnia 26 maja 2003 r.
- 405 Należy w tym względzie przypomnieć, że informacje, o których mowa, dotyczą zachowań o charakterze zмовы, wiążących się ze spotkaniami utrzymywanymi w tajemnicy i ograniczoną do minimum dokumentacją.
- 406 Zważywszy na trudność uzyskania bezpośrednich dowodów wspomnianych zachowań, takich jak notatki lub sprawozdania ze spotkań z okresu trwania naruszenia, sam fakt, że są one odręczne lub fragmentaryczne, że zawierają skróty lub symbole i że mogą wymagać dodatkowych wyjaśnień lub zbadania w kontekście innych informacji posiadanych przez Komisję, nie może podważyć ich wartości dowodowej.
- 407 W szczególności okoliczność, że prawidłowe zrozumienie takich dokumentów wymaga wyjaśnienia pewnych szczegółów, takich jak użycie skrótów, nie przeszkadza stwierdzić, iż są one wystarczająco jasne (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie T-410/03 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-881, pkt 561).
- 408 W niniejszym przypadku dokumenty, o których mowa, przekazane przez Arkemę w dniu 3 kwietnia 2003 r., obejmują sporządzone w trakcie trwania naruszenia notatki i tabele liczbowe stanowiące dowód w postaci dokumentu na antykonkurencyjną

treść rozmów prowadzonych w tamtym okresie. Wartości dowodowej tych dokumentów nie umniejsza okoliczność, że ich zawartość nie była w pełni zrozumiała bez umieszczenia ich we właściwym kontekście i porównania z innymi informacjami albo bez wyjaśnienia użytych w nich symboli lub akronimów.

- 409 Ponadto należy zauważyć, że przynajmniej część dokumentów, o których mowa, to znaczy notatek z okresu trwania naruszenia zawierających nazwiska osób i nazwy przedsiębiorstw, daty i szacunkowe propozycje docelowych cen i udziałów w rynku, mogła stanowić niezależny dowód naruszenia. Niektóre z tych dokumentów same w sobie zostały wykorzystane przez Komisję w celu ustalenia przebiegu i konkretnych efektów spotkań kartelu, między innymi w motywie 176, 181 zaskarżonej decyzji.
- 410 Należy również przypomnieć, że w chwili złożenia przez Arkemę wniosku Komisja posiadała już liczne informacje na temat przebiegu kartelu, dostarczone przez Degussę i EKA Chemicals, i że dowody przedłożone przez Arkemę mogły zostać wykorzystane w kontekście tych informacji, będących już w posiadaniu Komisji.
- 411 Ponadto okoliczność, że powołując się na te informacje w niektórych motywach zaskarżonej decyzji, Komisja odniosła się jednocześnie do dokumentu dostarczonego w dniu 3 maja 2003 r. i na wyjaśnienia udzielone przez Arkemę w dniu 26 maja 2003 r., nie oznacza, że początkowo dostarczone dokumenty same w sobie były pozbawione wartości dowodowej. Chociaż bowiem informacje dostarczone w dniu 26 maja 2003 r. rzeczywiście zawierały pewne wyjaśnienia lub transkrypcję dokumentów z dnia 3 kwietnia 2003 r., większość tych informacji ograniczała się do doprecyzowania przedłożonych już dokumentów.

- 412 Argument skarżącej dotyczący rzekomego braku wartości dowodowej dokumentów przedłożonych przez Arkemę w dniu 3 kwietnia 2003 r. nie może zatem zostać uwzględniony.
- 413 Co się tyczy istotnej wartości dodanej informacji, o których mowa, należy przypomnieć, że chodzi o dokumenty z okresu wystąpienia okoliczności faktycznych odnoszące się do potajemnych spotkań z lat 1997 i 1998, do których w znacznej mierze odwołuje się zaskarżona decyzja w odniesieniu do tego okresu, niektóre z nich cytując nawet bezpośrednio.
- 414 W tym względzie, w zakresie w jakim skarżąca zarzuca Komisji, że ta niesłusznie stwierdziła, iż pierwotny wniosek Arkemy dotyczył obu odnośnych produktów, wystarczy zauważyć, że choć przedmiotem dokumentów przedłożonych przez Arkemę w dniu 3 kwietnia 2003 r. były wyłącznie stanowiące naruszenie zachowania odnoszące się do NW, to okoliczność ta nie może podważyć wniosku dotyczącego istotnej wartości dodanej jej współpracy, jako że w niniejszym przypadku chodzi o jednolite naruszenie obejmujące obydwa rynki.
- 415 W świetle wszystkich tych rozważań należy stwierdzić, że nie zostało ustalone, iż Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, stwierdzając, że za pośrednictwem faksu z dnia 3 kwietnia 2003 r. Arkema przedłożyła jej dowody mające istotną wartość dodaną w rozumieniu pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy.
- 416 Podczas rozprawy skarżąca po raz pierwszy powołała się na różnicę pomiędzy rozpatrywaną tu oceną a oceną dokonaną przez Komisję w odniesieniu do współpracy Arkemy w sprawie zakończonej wydaniem decyzji Komisji C (2006) 2098 z dnia 31 maja 2006 r. odnoszącej się do postępowania zgodnie z art. 81 [WE] oraz art. 53 [p]orozumienia EOG (sprawa nr COMP/F/38.645 – Metakrylany).

- 417 W odpowiedzi na pytanie zadane w tej sprawie Komisja nie sprzeciwiła się podniesieniu tej nowej argumentacji.
- 418 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 48 § 2 regulaminu postępowania nie można podnosić nowych zarzutów w toku postępowania, chyba że ich podstawą są okoliczności prawne i faktyczne ujawnione dopiero w toku postępowania.
- 419 W niniejszym przypadku, nawet przy założeniu, że argumentacja ta może być uznana za nowy zarzut, nie podlega ona temu zakazowi, zważywszy, że opiera się na ocenie stanu faktycznego zawartej w decyzji C (2006) 2098, która, jak przyznała na rozprawie Komisja, została podana do publicznej wiadomości dopiero po zakończeniu postępowania pisemnego w niniejszej sprawie.
- 420 Co się tyczy meritum tej argumentacji, należy zauważyć, że z faksu z dnia 3 kwietnia 2003 r., stanowiącego załącznik do skargi, wynika, iż w ten sposób Arkema ubiegała się o zastosowanie komunikatu w sprawie współpracy, przedstawiając dokumenty odnoszące się do trzech produktów, w tym do NW, którego dotyczyła zaskarżona decyzja, oraz metakrylanów, których dotyczyła decyzja C (2006) 2098.
- 421 W motywie 405 decyzji C (2006) 2098, do której odwołuje się skarżąca, Komisja stwierdziła, w ramach określenia poziomu zmniejszenia kwoty grzywny, jakie należało przyznać Arkemie, że „choć [Arkema] przedstawiła wniosek o złagodzenie sankcji na stosunkowo wczesnym etapie postępowania, to znaczy w dniu 3 kwietnia 2003 r., czyli innymi słowy w miesiącu następującym po przeprowadzeniu kontroli”, dopiero „po otrzymaniu jej późniejszych oświadczeń” Komisja doszła do wniosku, że przedsiębiorstwo to spełniło warunki umożliwiające skorzystanie ze złagodzenia sankcji, zważywszy na sam charakter i szczegółowość dostarczonych dowodów, które zwiększały jej możliwości w zakresie ustalenia odnośnych okoliczności faktycznych”.

W tym samym motywie Komisja wskazała, że „choć [Arkema] dostarczyła informacje mające istotną wartość dodaną już w pierwszej swojej wiadomości [...], wartość dodana, jakiej przydała [swoim] argumentom, pozostała ograniczona przez cały czas trwania postępowania”.

422 Z oceny tej wynika, że w sprawie zakończonej wydaniem decyzji C (2006) 2098 Komisja stwierdziła, że choć Arkema złożyła wniosek o złagodzenie sankcji w dniu 3 kwietnia 2003 r., to dopiero po otrzymaniu późniejszych oświadczeń Komisja doszła do wniosku, że przedsiębiorstwo to dostarczyło dowody mające istotną wartość dodaną.

423 Wbrew twierdzeniom skarżącej wniosek ten nie pozwala jednak wykazać, że przy ocenie dowodów rozpatrywanych w niniejszej sprawie Komisja również wzięła pod uwagę oświadczenia Arkemy późniejsze niż jej faks z dnia 3 kwietnia 2003 r.

424 Po pierwsze, wyrażona w decyzji C (2006) 2098 ocena odnosząca się do dokumentów zawartych w załącznikach A14 i A15 do faksu z dnia 3 kwietnia 2003 r. nie dotyczyła tych samych dokumentów, co te, o które chodzi w niniejszej sprawie, a które zostały zawarte w załącznikach od A1 do A13 do tej samej wiadomości. Ponadto wspomniana ocena dotyczyła określenia poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w ramach stosowanego przedziału, na mocy pkt 23 lit. b) akapit drugi komunikatu w sprawie współpracy, nie zaś – określenia stosowanego przedziału samego w sobie w rozumieniu pkt 23 lit. b) akapit pierwszy komunikatu, o które chodzi w niniejszym przypadku.

425 Po drugie, z decyzji C (2006) 2098 wynika, że w sprawie zakończonej wydaniem tamtej decyzji pomiędzy dniem 3 kwietnia 2003 r. i dniem otrzymania przez Komisję

późniejszych oświadczeń Arkemy nie został złożony żaden wniosek o złagodzenie sankcji. Zatem w odróżnieniu od niniejszego przypadku, w sprawie zakończonej wydaniem decyzji C (2006) 2098 Komisja słusznie mogła wziąć pod uwagę wspomniane późniejsze oświadczenia w celu ustalenia, czy Arkema spełniła warunki zmniejszenia kwoty grzywny przewidziane w komunikacie w sprawie współpracy.

426 Z rozważań tych wynika, że ocena wyrażona w decyzji C (2006) 2098 nie daje podstaw, aby podważyć ocenę dokonaną w niniejszej sprawie.

427 W świetle całości powyższych rozważań zastrzeżenie skarżącej dotyczące oceny dowodów złożonych przez EKA Chemicals i Arkemę należy oddalić jako bezpodstawne.

– W przedmiocie poziomu zmniejszenia kwoty grzywny przyznanego skarżącej

428 W motywach 523 i 524 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że skarżąca była trzecim przedsiębiorstwem, które spełniło warunek określony w pkt 21 komunikatu w sprawie współpracy, ponieważ przedłożyła, w dniach 4 kwietnia i 17 maja 2003 r., dokumenty dotyczące kartelu na szczelbu europejskim odnoszącego się do obu produktów, których kartel ten dotyczył. Co się tyczy wartości dodanej tej współpracy, Komisja stwierdziła, że skarżąca „dostarczyła głównie dowody, które pozwoliły [jej] potwierdzić pewne informacje przekazane już przez Degusę i [Arkemę] i które zostały w dużej mierze wykorzystane w [zaskarżonej decyzji]”. W oparciu o te względy Komisja dokonała zmniejszenia o 10% kwoty grzywny nałożonej na skarżącą.

- 429 Tytułem posiłkowym skarżąca podnosi, że Komisja niesłusznie odmówiła przyznania jej zmniejszenia w maksymalnej wysokości 20%, jaka jest przewidziana w ramach przedziału mającego zastosowanie do trzeciego przedsięwzięcia, zgodnie z pkt 23 lit. b) akapit pierwszy komunikatu w sprawie współpracy.
- 430 Należy przypomnieć, że na mocy pkt 23 lit. b) akapit drugi komunikatu w sprawie współpracy, w celu określenia poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w ramach stosowanego przedziału Komisja może uwzględnić moment złożenia i zakres wartości dodanej dostarczonych informacji oraz zakres i ciągłość współpracy.
- 431 W niniejszym przypadku Komisja stwierdziła w motywie 515 zaskarżonej decyzji, że skarżąca podjęła działania we wczesnym stadium postępowania, wkrótce po przeprowadzeniu inspekcji, że złożone przez nią dowody miały istotną wartość dodaną i były dostarczane w sposób ciągły, gdyż informacje zostały przekazane między innymi w dniach 4, 9, 11 i 16 kwietnia oraz w dniu 17 maja 2003 r. Bezsprzeczne jest, że informacje dostarczone przez skarżącą zostały w znacznej mierze wykorzystane w zaskarżonej decyzji w celu ustalenia naruszenia, w szczególności jeżeli chodzi o okres 1997–2000.
- 432 Ponadto, jak wynika z udzielonej przez Komisję w dniu 15 września 2009 r. odpowiedzi na pytanie pisemne Sądu, skarżąca jako pierwsza przedstawiła dowody odnoszące się do niektórych spotkań, które odbyły się w Brukseli w okresie między sierpniem i listopadem 2009 r. Należy również zauważyć, że informacje dotyczące tych spotkań umożliwiły Komisji ustalenie pewnych kluczowych aspektów przedmiotowego kartelu, to znaczy istnienie stanowczych porozumień w sprawie uzgodnionego podwyższenia cen NW oraz inicjatyw w przedmiocie zмовы dotyczącej NBS.
- 433 Należy zatem stwierdzić, iż Komisja niesłusznie uznała w motywie 523 zaskarżonej decyzji, że – po pierwsze – informacje dostarczone przez skarżącą w głównej mierze

potwierdzały pewne informacje przekazane już przez Degusę i Arkemę oraz że – po drugie – informacje przedstawione we wspomnianym motywie w żadnym wypadku nie uzasadniały, w świetle kryteriów, o których mowa w pkt 23 lit. b) akapit drugi komunikatu w sprawie współpracy, zastosowania danego poziomu zmniejszenia spośród tych przewidzianych w ramach stosownego przedziału.

- 434 Wobec tego należy stwierdzić, że opierając się o powyższe względy, Komisja w sposób oczywiście niesłuszny ustaliła na 10% zmniejszenie kwoty grzywny, jakie należało przyznać skarżącej z tytułu jej współpracy.
- 435 Ponadto omawiana ocena, której wynikiem było przyznanie skarżącej niewielkiego zmniejszenia kwoty grzywny, kontrastuje z oceną dokonaną w odniesieniu do współpracy Arkemy, której Komisja przyznała maksymalne zmniejszenie w ramach stosownego przedziału, pomimo tego iż stwierdziła, że Arkema przedstawiła informacje uzupełniające dopiero w dniu 26 maja 2003 r., kilka tygodni po złożeniu przez nią pierwotnego wniosku (motywy 510, 513 zaskarżonej decyzji).
- 436 Co więcej, w odróżnieniu od oświadczeń Arkemy, oświadczenia złożone przez skarżącą stanowiły dowód naruszenia odnoszący się do obu produktów, których ono dotyczyło, a ponadto zawierały szczegółowe i potwierdzone przez zeznania bezpośrednich uczestników kartelu przedstawienie treści sprzecznych z prawem ustaleń, czego zresztą dowodzi fakt, że zostały one w dużej mierze wykorzystane w zaskarżonej decyzji.
- 437 Z tego względu to ostatnie zastrzeżenie skarżącej powinno zostać uwzględnione.
- 438 W pozostałym zakresie niniejszy zarzut należy oddalić.

439 W ramach wykonywania swojego nieograniczonego prawa orzekania Sąd stwierdza, że biorąc pod uwagę względy przedstawione w pkt 430–437 powyżej, zmniejszenie kwoty grzywny przyznane skarżącej z tytułu jej współpracy należy podnieść do poziomu 20%. Wobec tego kwota grzywny nałożona na skarżącą musi zostać zmniejszona.

W przedmiocie określenia ostatecznej kwoty grzywny

440 W wyniku zbadania zarzutów podniesionych przez skarżącą i w ramach wykonywania przez Sąd przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, należy zmniejszyć kwotę grzywny nałożonej na skarżącą poprzez ograniczenie do wysokości 55% zwiększenia kwoty wyjściowej grzywny zastosowanego przez Komisję z tytułu czasu trwania uczestnictwa skarżącej w naruszeniu, oraz poprzez podniesienie do wysokości 20% poziomu zmniejszenia kwoty grzywny zastosowanego na mocy komunikatu w sprawie współpracy.

441 W wyniku tej zmiany wysokość grzywny nałożonej ustala się na kwotę 139,5 mln EUR.

W przedmiocie kosztów

442 Zgodnie z art. 87 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron Sąd może postanowić, że koszty zostaną podzielone albo że każda ze stron pokryje swoje własne koszty.

443 W niniejszym przypadku, ponieważ skarga wniesiona przez skarżącą została w części uwzględniona, Sąd uznaje, że słuszna ocena okoliczności faktycznych niniejszego przypadku wymaga, aby skarżąca pokryła 80% własnych kosztów i 80% kosztów poniesionych przez Komisję, natomiast Komisja – 20% własnych kosztów oraz 20% kosztów poniesionych przez skarżącą.

444 Ponadto należy oddalić złożony przez skarżącą w ramach jej żądań dotyczących kosztów wniosek o obciążenie Komisji kosztami związanymi z ustanowieniem i utrzymaniem gwarancji bankowej mającej na celu uniknięcie przymusowego wykonania zaskarżonej decyzji. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem takie koszty nie stanowią bowiem kosztów postępowania (zob. podobnie ww. w pkt 214 wyrok w sprawie Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, pkt 5133 i przytoczone tam orzecznictwo).

Z powyższych względów

SĄD (szósta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Stwierdza się nieważność art. 1 lit. m) decyzji Komisji C (2006) 1766 wersja ostateczna z dnia 3 maja 2006r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 [p]orozumienia o EOG (sprawa C.38.620 – Nadtlenek wodoru i nadboran sodu), w zakresie w jakim Komisja Europejska stwierdziła w nim, że Solvay SA uczestniczyła w naruszeniu w okresie poprzedzającym maj 1995 r.**

- 2) **Wysokość grzywny nałożonej na Solvay w art. 2 lit. h) decyzji C (2006) 1766 wersja ostateczna ustala się na kwotę 139,5 mln EUR.**
- 3) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**
- 4) **Solvay pokryje 80% kosztów własnych i poniesionych przez Komisję.**
- 5) **Komisja pokryje 20% kosztów własnych i poniesionych przez Solvay.**

Vadapalas

Dittrich

Truchot

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 16 czerwca 2011 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu	II - 2851
Zaskarżona decyzja	II - 2853
Przebieg postępowania i żądania stron	II - 2855
Co do prawa	II - 2857
W przedmiocie czasu trwania uczestnictwa skarżącej w naruszeniu	II - 2858
Argumenty stron	II - 2858
— W przedmiocie okresu od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r.	II - 2858
— W przedmiocie okresu od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.	II - 2867
Ocena Sądu	II - 2869
— W przedmiocie okresu od dnia 31 stycznia 1994 r. do sierpnia 1997 r.	II - 2873
— W przedmiocie okresu od maja 1995 r. do sierpnia 1997 r.	II - 2878
— W przedmiocie okresu od dnia 18 maja do dnia 31 grudnia 2000 r.	II - 2892
W przedmiocie rzekomego naruszenia prawa do obrony	II - 2897
Argumenty stron	II - 2897
Ocena Sądu	II - 2899
— W przedmiocie dostępu do dokumentów Degussy	II - 2901
— W przedmiocie dostępu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów udzielonych przez pozostałe przedsiębiorstwa, których to pismo dotyczyło	II - 2903
W przedmiocie rzekomych błędów w określeniu kwoty podstawowej grzywny	II - 2908
Argumenty stron	II - 2908
	II - 2957

Ocena Sądu	II - 2911
— W przedmiocie oceny wagi naruszenia i poziomu kwoty wyjściowej grzywny ...	II - 2911
— W przedmiocie skutku odstrasżającego	II - 2919
— W przedmiocie czasu trwania naruszenia	II - 2921
— W przedmiocie nieuwzględnienia współpracy skarżącej w zakresie wykraczającym poza komunikat w sprawie współpracy	II - 2923
W przedmiocie zastosowania komunikatu w sprawie współpracy	II - 2924
Argumenty stron	II - 2924
— W przedmiocie oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji	II - 2924
— W przedmiocie zaklasyfikowania skarżącej w stosunku do innych przedsiębiorstw, których dotyczyła zaskarżona decyzja	II - 2927
— W przedmiocie poziomu obniżenia kwoty grzywny przyznanego skarżącej ...	II - 2929
Ocena Sądu	II - 2932
— W przedmiocie oceny terminu złożenia przez skarżącą wniosku o złagodzenie sankcji	II - 2935
— W przedmiocie informacji dostarczonych przez dwa pozostałe przedsiębiorstwa	II - 2941
— W przedmiocie poziomu zmniejszenia kwoty grzywny przyznanego skarżącej..	II - 2951
W przedmiocie określenia ostatecznej kwoty grzywny	II - 2954
W przedmiocie kosztów	II - 2954